

Kaupunkiympäristön toimialan toimintasuunnitelma ja tulosbudjetti vuodelle 2021

Kuvaaja: Johanna Pekkanen

Kaupunkistrategian teema ja kaupunkiyhteiset hankkeet	Keskeiset toteuttamisen toimenpiteet (1-3 kpl)	Toimenpiteiden mittarit	Kytkeytyminen palautumisohjelmaan ja yhteissuunnittelun teemoihin*
Kestävän kasvun turvaaminen			
<i>Asuntotuotannon edistäminen</i>	<p>Kaavoitettu asuntokerrosala ja täydennysrakentaminen (AM-ohjelman toteuttaminen)</p> <p>Asuinrakennusoikeuden luovutus (AM-ohjelman toteuttaminen)</p> <p>Asuntotuotannon edistäminen (AM-ohjelman toteuttaminen)</p>	<p>Kaavoitetaan vähintään 700 000 k-m2 pääosin raideliikenteen palvelualueelle, josta täydennysrakentamista vähintään 40 % (280 000 k-m2).</p> <p>Asuinrakennusoikeutta luovutetaan 400 000 k-m2.</p> <p>Kaupungin oma asuntotuotanto: tavoite (1500 asuntoa) uudisasunnon Facta-aloitusta</p>	<p>Palautumisohjelma: Yritysten ja yrittäjyyden vauhdittaminen</p> <p>Palautumisohjelma: Kaupunkilaisten aktiivisuus ja luottamus (segregaation vähentäminen)</p> <p>Elävät kaupunginosat</p>
<i>Liikkumisen sujuvuus ja kestävät kulkumuodot</i>	<p>Kantakaupungin raitiotien kehittäminen</p> <p>Kantakaupungin raitiotien laajentaminen</p> <p>Pyöräliikenteen päivitetyn kehittämissuunnitelman toimenpiteitä edistetään sovitusti.</p>	<p>Raitioliikenteen aikataulunmukainen keskinopeus kasvaa (lähtötaso on 14,82 km/h)</p> <p>Kantakaupungin raitioverkko laajenee lännessä (Telakkakatu ja Atlantinkatu)</p> <p>Jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus</p>	<p>Bulevardien suunnittelu ja liikennejärjestelmä</p>
<i>Liikkumisohjelma</i>			
<i>Kävelykeskustan laajentamisen ja kokoojakadun edellytykset</i>	<p>Kävelykeskustan laajentamishanke etenee, kävelyn edistämisen toimenpiteitä toteutetaan asema- ja aluekeskusten suunnittelussa.</p> <p>Tapahtumien mahdollistaminen; hankkeet muun muassa Baanan ja Töölönlahden alue, Suvilahdenalue</p> <p>Katutöiden työmaa-aikaisten haittojen vähentäminen: Aalto yliopiston tutkimushankkeen vaihe 2, Helsinki-mallin pilotointi</p>	<p>Keskusta-alueiden kävely-ympäristön toiminnallisen ja kaupunkikuvallisen laadun parantuminen, seurantamittari</p> <p>Ulkoilmatapahtumien tapahtumaluvun saamisen läpimenoaika (mediaani viisi arkipäivää).</p> <p>Helsingin kaduilla tehtävien töiden järjestelyjen toimivuutta koskevan asiakaskyselyn tulos ylittää arvon 3,3 (asteikolla 1-5).</p>	<p>Hyte: Vahvistetaan ikäihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä parantamalla mahdollisuuksia liikkumiseen ja liikkeelle lähtöön</p> <p>Palautumisohjelma: Kaupunkilaisten aktiivisuus ja luottamus</p> <p>Asiakaskokemus ja asiakastytyväisyys</p>
<i>Päästövähennysohjelma</i>	<p>Kiertotalouden edistäminen</p> <p>Toteutetaan HNH2035-ohjelmaa ja aloitetaan sen päivityksen valmistelu</p>	<p>Katu- ja puistorakentamisessa muodostuvien maa-ainesten hyötykäyttö %</p> <p>Kaupungin omissa toimitiloissa (uudiskohteet, peruskorjauskohde) päälämmitysjärjestelmäksi valitaan lämpöpumpputekniikka aina, kun se on teknisesti mahdollista ja kun takaisinmaksuaika on 15 vuotta tai alle.</p> <p>Kaikki vuonna 2021 alkavat kaupungin hallinnoimat uudisrakennushankkeet tulee suunnitella ja myöhemmin toteuttaa siten, että rakennuksen E-luku on vähintään 30 % pienempi kuin kansallinen määräystaso edellyttää (toimitilat ja palvelurakennukset).</p> <p>Kaikki vuonna 2021 alkavat kaupungin hallinnoimat korjausrakennushankkeet tulee suunnitella ja myöhemmin toteuttaa siten, että rakennuksen E-luku pienenee peruskorjauksen myötä vähintään 20 %-yksikköä enemmän kuin kansallinen määräystaso edellyttää.</p>	<p>Palautumisohjelma: Yritysten ja yrittäjyyden vauhdittaminen</p> <p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen</p> <p>Elävät kaupunginosat</p>

		Kaikkien kaupungin hallinnoimien vuonna 2020 alkavien hankkeiden rakennukset suunnitellaan A-energialuokkatason mukaisiksi (uudisrakentaminen, asuinkerrostalot).	
<i>Merellinen strategia</i>	Strategian vahvistaminen toimenpiteiksi (kärkihankkeet) ja rantojen valaistus, merelliset esikaupungit. Kaupunkiyhteisten toimenpiteiden valmistelu	Laitureiden, vesijoukkoliikenteen, rantareittien ja saarten kehittämistoimenpiteiden suunnittelua ja toteutusta jatketaan. Itäisen rantareitin opastus valmistuu, Länsiulapanniemen rantareitti toteutetaan. Saarten ylläpitopalveluja lisätään. Ranta-alueiden osalta Suvilahden tapahtumakorttelin asemakaavoitusta jatketaan. Koivusaaren tarkistettu asemakaavaehdotus valmistuu, ja entisille satama-alueille laaditaan täydennysrakentamiskaavoja. Merellisen Helsingin saavutettavuutta edistään muun muassa jatkamalla Ilosaaren ja Merisataman kaavoitusta.	Palautumisohjelma: Kaupunkilaisten aktiivisuus ja luottamus Elävät kaupunginosat
Uudistuvat palvelut			
<i>Yritystoiminta ja elinkeinopoliittiset toimenpiteet</i>	Luodaan edellytykset toimitilatornien määrän kasvattamiselle oikea-aikaisesti ja tarkoituksenmukaisissa paikoissa	Toimitilakaavoja laaditaan siten, että toimitilakaavavaranto ei vähene toimitila-alueilla ja keskuksissa, ja että työpaikkamäärä lisääntyy asukasmäärän suhteessa kaupunkistrategian mukaisesti.	Palautumisohjelma: Yritysten ja yrittäjyyden vauhdittaminen Elinkeinopoliittiset toimenpiteet
Vastuullinen taloudenpito			
<i>Toimitilastrategia</i>	Toimitilastrategian kehittämisen ja sisäisen vuokrauksen periaatteet ja toimitilaomaisuuden omistajapoliittiset linjaukset	Tyhjien tilojen osuus Toimitilastrategian pohjalta valmistellaan mittarit	Palautumisohjelma: Yritysten ja yrittäjyyden vauhdittaminen
Omaisuuksienhallintaa toteutetaan elinkaaritaloudellisesti	Yleisten alueiden omaisuudenhallinnan kehittämistä ohjaavat infraomaisuuden hallinnan linjaus ja toimenpideohjelma	Jatketaan kehitystyötä omaisuustietorekisterien ja -järjestelmien tiedonsiirron ja yhteen toimivuuden parantamiseksi sekä käynnistetään Yleisten alueiden rekisterin uusiminen.	Elävät kaupunginosat
<i>Maapolitiikka</i>	Tontinluovutusta koskevat linjaukset hyväksytyt Kaupunginhallituksessa 1.4.2019. Maanhankinnan suunnitelma ja periaatteet sisältyvä maapoliittisten linjausten 2. vaiheeseen.	Vuonna 2021 linjausten toimeenpano.	Palautumisohjelma: Yritysten ja yrittäjyyden vauhdittaminen Elinkeinopoliittiset toimenpiteet

Sisällys

1	Toimintaympäristön muutokset	4
2	Kaupunkistrategian toteuttaminen	5
	Kestävän kasvun turvaaminen.....	5
	Uudistuvat palvelut.....	8
	Vastuullinen taloudenpito	10
	Vahva ja monipuolinen edunvalvonta	12
	Sitovat toiminnalliset tavoitteet	12
	Hyvä johtaminen ja hyvinvoiva henkilöstö.....	13
	Digitalisaatio	13
	Palautumisohjelman toimenpiteet.....	14
	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	14
3	Investoinnit	15
	801 Kiinteä omaisuus	15
	802 Rakennukset	16
	803 Kadut ja liikenneväylät.....	17
	804 Puistot ja liikunta-alueet.....	19
	805 Irtaimen omaisuuden perushankinta	20
	806 Arvopaperit.....	21
	807 Muu pääomatalous.....	21

1 Toimintaympäristön muutokset

Merkittävimmät uudistukset ja ilmiöt toimialalla liittyvät muun muassa lainsäädännön muutoksiin, kaupungin kasvuun, ympäristön ja luonnon tilan muutoksiin sekä digitalisaatioon. Toimialan keskeisimmät painopisteet vuodelle 2021 ovat kaupungin kestävä kasvun edellytysten luominen, asiakaskokemuksen parantaminen sekä tuottavuuden parantaminen ja johtamisen kehittäminen.

Ympäristöministeriön tavoitteena on, että rakennuksen elinkaaren aikaista hiilijalanjälkeä ohjataan lainsäädännöllä 2020-luvun puoliväliin mennessä. Hiilijalanjälkilaskenta ja laskentamallien kehitys ovat Helsingissä käynnissä osana Energiaviisaat kaupungit-hanketta. Kaupunkiympäristön toimialalla edistetään aktiivisesti hiilineutraaliuteen tähtääviä tavoitteita, joista vaikuttavuudeltaan merkittävimmät kohdistuvat rakentamisen ja rakennusten käytön, maankäytön suunnittelun ja liikenteen teemoihin.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus tulee voimaan vuoden 2021 aikana. Muutokset vaikuttavat muun muassa kaavoitukseen ja maankäytön suunnitteluun, rakentamiseen ja lupiin, hulevesien suunnitteluun sekä kansallista kaupunkipuistoa koskevaan lainsäädäntöön.

Säteilylain muutoksen takia kaupungin rakennuskannassa teetettävät radonmittaukset jatkuvat vuonna 2021.

Lakimuutos lastensuojelun jälkihuollon piirissä olevien nuorten asumisen turvaamisen ulottamisesta 25 ikävuoteen (aikaisemmin 21 vuotta) lisää tarvetta asunnoille. Erityisesti pienistä asunnoista tulee olemaan pulaa. Kaupunkitasoinen yhteistyöryhmä suunnittelee, miten jälkihuollon piirissä oleville nuorille saadaan turvattua lain edellyttämä määrä asuntoja.

Direktiivipohjainen lainsäädäntö edellyttää valtakunnallisen keskitetyn sijaintitietopalvelun perustamista, mikä edellyttää sijaintitietopalvelun ja kaupungin johtotietopalvelun yhteensovittamista ja uuden toimintamallin luomista.

Uusi tieliikennelaki tuli voimaan 1.6.2020. Uusi laki ei sisällä enää kieltoa pysäköidä yksityisellä alueella ilman kiinteistön omistajan tai haltijan lupaa. Pysäköinninvalvonnasta annetun lain mukaan pysäköintivirhemaksuja voidaan määrätä vain virheellisestä pysäyttämisestä ja pysäköinnistä tiellä, maastossa ja pelastustiellä. Jatkossa myös yksityisalueille kuten sairaaloihin, kauppakeskuksiin, liityntäpysäköintialueille sijoitettavista liikennemerkeistä tulee tehdä viranhaltijapäätös. Tämä lisää valmistelutyötä vuodelle 2021.

Asuntotuotannossa varaudutaan uudistuotannon ja peruskorjausten määrän kasvuun. Valmisteilla olevassa AM-ohjelmassa on esitetty kaupungin oman asuntotuotannon kasvattamista vuositasolla 1 500 asunnosta 1 750 asuntoon vuodesta 2023 alkaen.

Isojen raidehankkeiden osalta käynnissä olevien hankkeiden suunnittelu ja rakentaminen etenevät tavoitteiden mukaisesti, ja uusien kohteiden suunnittelu käynnistetään. Sataman skenaarioista tehtävien johtopäätösten perusteella jatketaan maankäytön ja liikenteen muutosten suunnittelua. Rakentamisen ja siten yleisten alueiden investointien suunnittelun ja ohjelmoinnin painopiste siirtyy täydennysrakentamiseen.

Täydennysrakentamisen osuus kaavoituksesta tulee kasvamaan merkittävästi. On kyettävä luomaan suurempia kaava-aluekokonaisuuksia yksittäisten tonttien reaktiivisen kaavoittamisen sijaan. Täydennysrakentaminen lisää myös maapoliittisten toimien tarvetta ja pakottaa uusimaan tontinluovutuksen toimintamalleja. Tiivistyvässä kaupungissa suunnitelmien tarvetta lisää puistojen ja luonnonalueiden käyttö ja kulutusaine, mikä pakottaa uudistamaan myös suunnittelun toimintatapoja.

Kaupungin rakennuskanta on monilta osin lähestymässä käyttöikänsä päätä, ja sisäilmaongelmien määrän arvioidaan kasvavan. Korjausvelan haltuunoton yhteydessä korvaavien uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeiden määrä vuositasolla tulee lisääntymään selvästi nykyisestä. Hankesuunnittelua varten teetettävät selvitykset ovat kokonaisvaltaisempia ja kattavampia kuin aiemmin. Rakentamisessa otetaan enenevässä määrin käyttöön erilaisia toteutusmuotoja.

Toimeksiantojen muututtua vaativammaksi asiantuntijapalveluiden ostojen kustannukset nousevat ja näissä edellytetään hyvää hankintaosaamista. Toimialan hankintatoimea vahvistetaan, ja hankintapalvelut aloittaa toimintansa vuoden 2021 alusta alkaen.

Rakennetun kaupunkialueen kasvu, kaupungin tiivistyminen ja julkisen kaupunkitilan uudet käyttötavat lisäävät ympäristönsuojelun, elintarvikevalvonnan, terveydensuojelun, asumisterveyden, rakennusvalvonnan ja alueidenkäytön valvontatarvetta sekä valmisteltavien lupien ja ilmoitusten sekä asiakaspalvelussa käsiteltävien ja palveluille välitettävien palautteiden määriä. Myös kaupungin vuokra-asuntojen kysyntä jatkuu suurena.

Yleisten alueiden pinta-alat kasvavat ja käyttäjien määrä lisääntyy. Uusien alueiden ylläpito on merkittävästi kalliimpaa johtuen tiivistyneemmästä kaupunkirakenteesta, uudentyypisistä rakenteista ja erikoisratkaisuksista.

Helsingin väestöstä ikääntyneiden määrä on kasvanut merkittävästi viimeisten kymmenen vuoden aikana, joten esteettömyyden painoarvo on merkittävästi kasvanut.

2 Kaupunkistrategian toteuttaminen

Kestävän kasvun turvaaminen

Asuntotuotannon edistäminen

Yleiskaavan 2016 osoittamat kestävän kasvun mahdollisuudet varmistetaan siten, että asemakaavoitukselle on AM-ohjelman tavoitteiden mukaiset edellytykset myös pitkällä aikavälillä. Yleiskaavan toteuttamishojelman seurannasta ja päivityksestä huolehditaan kaupunkistrategian mukaisesti.

Kaupunkistrategian mukaisesti maankäyttöä ja liikenneinvestointeja suunnitellaan yhdessä tiiviisti toisiinsa integroituina. Kestävän kasvun tavoitteita tuetaan aktiivisella maapolitiikalla. Riittävän asuntotuotannon edellytykset varmistetaan AM-ohjelman mukaisesti lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Kaavataloudelliset selvitykset sekä kaupunkitaloudelliset arvioinnit varmistavat, että maankäytön ja liikenteen ratkaisut tukevat kaupungin kestävää talouskehitystä. Kaiken suunnittelun tavoitteena on ilmastoviisaiden urbaanien alueiden suunnittelu. Kaikissa hankkeissa korostetaan modernia ilmastovastuuta. Maisemasuunnitella tuetaan maankäytöltään tiivistyvän kaupungin tarpeita.

AM-ohjelman asuntotuotantotavoitteiden toteuttamiseksi asuntotontteja luovutetaan talousarvion sitovan tavoitteen mukaisesti. Lisäksi aloitetaan ja saatetaan päätökseen yleinen asuntotonttien varauskierron sekä järjestetään hinta-/laatu kilpailuja, jotka käsittelevät vähintään 15 ammattimaiseen rakentamiseen tarkoitettua asuntotonttia.

Täydennysrakentamiskaavoituksen painopistealueilla päätöksentekoon valmistellaan vuoden 2021 aikana useita hankkeita muun muassa asemansuodilla sekä Raide-Jokerin ja Kruunusillat-pikaraitiotien varsilla. Malmin lentoaseman alueen kaavoitus jatkuu. Täydennyskaavoitus Viikin-Malmin pikaraitiotiehen tukeutuen jatkuu. Läntisen bulevardikaupungin (Vihdintie-Huopalahdentie) osalta asemakaavoja valmistellaan vuoden 2021 aikana Vihdintien osuudella.

Keskipitkällä aikavälillä täydennysrakentamista edistetään myös tekemällä laajempia alueellisia suunnitelmia. Kaupunki uudistusalueilla Malminkartanon ja Malmin suunnitteluperiaatteet valmistuvat. Suunnitteluperiaatteita laaditaan Kannelmäkeen ja Tapiolikaupunkiin. Tuusulanväylän kaupunkibulevardin kaavarunko valmistuu.

Täydennysrakentamista edistetään jatkamalla kiinteistönomistajille suunnattua markkinointia käyttämätöntä rakennusoikeutta omaavien tonttien jakamismahdollisuudesta.

AM-ohjelman mukaisesti rakennutetaan laadukkaita ja elinkaarikustannuksiltaan edullisia asuntoja kaikkialle Helsinkiin. Vuonna 2021 tutkitaan täydennysrakentamismahdollisuudet kaikissa Hekan peruskorjaushankkeissa.

Liikkumisen sujuvuus ja kestävät kulkumuodot

Tuetaan kestävän liikkumisen edellytyksiä ja kestävän liikkumisen kehittämissuodellama (SUMP) bulevardeihin liittyvien pikaraitiotiehankeiden suunnittelulla, laajentamalla kantakaupungin raitiotieverkkoa, toteuttamalla sähköbussien latauspaikkoja, edistämällä kävelyä sekä edistämällä pyöräliikenteen kehittämissuodellaman toimenpiteitä.

Kantakaupungin raitioiteitä kehitetään ja verkkoa laajennetaan Helsingin seudun liikenteen raitioliikenteen linjastosuunnitelmien ja Helsingin raitioliikenteen kehittämissuodellaman mukaisesti. Länsi-Helsingin raitioiteiden, sisältäen Vihdinbulevardin pikaraitiotien toteutusta edistetään yhteistyössä HKL:n kanssa, ja Viikin-Malmin pikaraitiotien yleissuunnitelma valmistellaan päätöksentekoon. Osallistutaan Kruunusilltojen ja Kalasataman raitioiteiden allianssivaiheen ohjaukseen.

Kävelykeskustan laajentamishanke etenee hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi kävelyn edistämisen toimenpiteitä toteutetaan asema- ja aluekeskusten suunnittelussa. Lautakunnan hyväksymien suojateiden suunnitteluperiaatteiden mukaisia toimenpiteitä viedään käytäntöön. Jalankululaskentoja ja kävely-ympäristön laadun seuranta jatketään keskusta-alueilla ja aloitetaan keväällä valmistuvan kävelyn edistämishojelman toimenpiteiden toteutus.

Pyöräliikenteen päivityksen kehittämissuodellaman toimenpiteitä edistetään sovitusti. Ohjelman toimenpiteet jakautuvat viiteen eri teemaan. Näitä ovat tavoiteverkkojen ja pyöräpysäköinnin toteuttaminen, työmaajärjestelyiden ja talvikunnossapidon kehittäminen sekä markkinointi ja viestintä pyöräliikenteen edistämiseksi. Kantakaupungin tavoiteverkkoa ja baanaverkkoa edistetään Iltabaanan toteuttamisella. Katusuunnitteluhankkeilla edistetään pyörätieverkon toteutumista.

Pyöräilyn ja jalankulun edellytyksiä priorisoidulla reitistöllä parannetaan tehostetun talvikunnossapidon avulla. Reaaliaikaisten kitkatietojen avulla ennakoitaan liukkaudentorjunnan toimenpiteiden tarve.

Jatketään asuinalueiden tonttikatujen talvihoidon tehostamista uusien pysäköintiperiaatteiden käyttöön ottamisella. Muutokset toteutetaan alueittain.

Helsingin liikenneturvallisuuden kehittämissuodellaman päivitystyö valmistuu ja viedään päätöksentekoon. Helsingin uutta Pysäköintipolitiikka -ohjelmaa valmistellaan ja vuorovaikutetaan ja viedään päätöksentekoon vuonna 2022.

Älyliikenteen kehittämisohjelman toimenpiteiden toteutus jatkuu. Vuonna 2021 jatketaan liikennetietoaineiston harmonisointi- ja siirtotyötä kaupungin yhteiselle tiedonkeruualustalle. Seudullinen selvitys vuorovaikutteisen ja yhteistoiminnallisen liikenteen hallinnan toteuttamiseksi valmistuu. Uusia liikennevaloristeyksiä liitetään kaukokäyttöjärjestelmään. Liikennetelematiikkaa lisätään Länsisatamassa, jotta alueen ajoittaista ruuhkaa saadaan helpotettua.

Keskustan elinvoimaisuuden kehittäminen

Kantakaupungin alueella toteutetaan kaupunginstrategiassa erikseen nimettyjä kaavoitushankkeita ja osallistutaan niihin liittyvään toteutussuunnitteluun aluerakentamisyhteistyössä. Vuonna 2021 jatketaan Eteläsataman alueen suunnittelua, jossa yhtenä merkittävänä hankkeena on uusi Arkkitehtuuri- ja designmuseo. Makasiinirannan suunnitteluperiaatteiden laatiminen ja Kauppatorin asemakaavan valmistelu jatkuvat keväällä. Pormestarin työryhmä koordinoi Eteläsataman kehittämistä.

Saatetaan vireille Eteläsataman Makasiinirannan laatu- ja konseptikilpailu, Kätilöopiston kiinteistöä koskeva kilpailu, Sähkötalosa sekä Tulli- ja pakkahuoneen luovutusta koskevat kilpailut. Saatetaan vireille lisäksi Kalasataman Koksikadun kolmion luovutusta koskeva kilpailu.

Kantakaupungin asemakaavojen ajantasaistaminen käynnistetään. Työn lähtökohtana on valmistunut keskustavisio. Laakson yhteissairaalan tarkistettu asemakaava valmistuu ja tulee valtuuston päätettäväksi. Hietalahdenrannan kaavoitus käynnistyy keväällä 2021. Toimitilahankkeen kehittämisvarauksen yhteydessä aluetta suunnitellaan liikekeskustan laajentumisalueena ja kaikille avointen, merellisten kaupunkitilojen ja -reittien kehittämistä ja laajenemista. Töölöntorin suunnittelua jatketaan suunnittelukilpailun pohjalta kaupunkiyhteisenä hankkeena. Elielinaukion alueelle järjestetään kilpailu sekä valmistellaan asemakaavan muutosta uuden liike-/toimitilan rakentamiseksi.

Johanneksenpuiston kunnostus alkaa ja Sibeliuksenpuiston rakennussuunnitelmat valmistuvat. Kaisaniemenpuiston alueen, johon kuuluvat puiston lisäksi myös Varsapuistikko ja Kaisaniemenranta, suunnitelmat viedään päätöksentekoon vuonna 2021.

Yleisökäymäläpalveluita kehitetään puhtaanapidon siisteyttä mittaavalla laatuosiolla sekä palveluverkoston laajentamisella.

Tapahtumasähköpalvelua kehitetään palvelemaan lisääntyneitä asiakastarpeita.

Moderni ilmastovastuu

Ympäristöjohtamista vahvistetaan parantamalla tiedolla johtamisen mahdollisuuksia talouden ja toiminnan suunnittelussa sekä hanketason raportoinnissa luomalla konkreettinen toimintatapa ympäristötavoitteiden saamiseksi osaksi keskeisten palveluiden ja prosessien ydintoimintaa. Merkittävien toimintojen osalta tehdään vaikuttavuuden arviointi hiilijalanjäljen laskennan tekemiselle tukemaan suunnittelua ja toteutettavia ratkaisuja. Ympäristöjärjestelmä auditoidaan Ekokompassin mukaisesti.

Kaupungin omaa rakentamista ohjataan tavoittelemalla 20 % kansallista vähimmäistasoa parempaa energiatehokkuutta. Elin-kaariohjauksella huomioidaan toteutettavissa hankkeissa myös kiertotalousnäkökohdat. Vuonna 2021 valmistuvat ensimmäiset energiatehokkuuskumppanuusmallilla toteutetut pilottikohteet. Mikäli kokeilut onnistuvat, toimintaa ryhdytään skaalaamaan myös muiden kohteiden energiatehokkuusparannuksiin. Erillisinvestointeja energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan jatketaan. Sähkön kysyntäjoustopilottit valmistuvat ja kysyntäjoustopilottien laajentamisen suunnittelu käynnistetään.

Rakennusten energiatehokkuutta parannetaan uudisrakentamisessa ja peruskorjauksissa, ja kaikilta uusilta asuntokohteilta edellytetään A-energialuokkaa. Asuntotuotannossa on käynnissä selvityksiä ja kehittämishankkeita vähähiilisyteen liittyen. Lisäksi rakennutetaan puurakennuskohteita osana normaalia rakentamista.

Energiatehokkuuden edistäminen rakennusluvan alaisissa kohteissa korostuu entisestään. Muun muassa kaupungin uudet tontinluovutusehdot ja kaavamääräykset vaikuttavat lupatyöhön. Ohjaamiseen ja neuvontaan panostetaan. Rakennuksen käyttöönottoaiheen merkitys kasvaa vaativien ja erityisen energiatehokkaiden järjestelmien ollessa kyseessä.

Hiilineutraali Helsinki 2035 –ohjelman (HNH2035) tavoitteiden edistämiseksi tehdään selvitys siitä, miten asemakaavoituksella ja tontinluovutuksella voidaan edistää kiertotalouden periaatteiden toteutumista.

Kaupungin massojen (maamassat, purkumateriaali) hallinnan koordinointi ja kehittäminen jatkuvat kaivumaiden, kiviaineksen ja purkumateriaalien hyödyntämisen periaatteiden mukaisesti.

HNH2035:n toimenpiteitä edistetään viherverkon kokonaisvaltaisella kehittämisellä. Huolehditaan kaupunkistrategiaan kirjatusta monimuotoisuudesta, kuten kasvillajistosta, niitty- ja pienvesiverkostosta ja maisematyypeistä. Etsitään ja suositaan luontopohjaisia ratkaisuja hulevesien käsittelyssä ja massatasapainossa sekä aloitetaan kompensaaation käyttömahdollisuuksien selvittäminen. Toteutetaan vieraslajien torjumiseksi suunnitellut toimenpiteet.

Lumen käsittelyn periaatteiden sisältämän toimenpideohjelman toteuttamista jatketaan. Yhteistyössä Staran kanssa johdetaan neljän innovaatiokumppanin lumenkäsittelyn kehitystyötä.

Älyvalaistusta ja energian säästöä edistetään. Helsinki LED -projekti jatkuu ulkovalaisimien uusimisella. Myös hajavaloselvitys valmistuu.

Tavoitteena on, että kaikki Infra-rakennustyömaat ovat vähäpäästöisiä ja urakoitsijoiden kaluston salliessa pyritään päästöttömyyteen.

Sähköbussien latauspaikkoja toteutetaan Eiraan, Kannelmäkeen ja Munkkivuoreen, ja uusia suunnitellaan Arabiaan ja Soittajantielle Kannelmäkeen.

Hiilineutraali Helsinki 2035-ohjelman seurannassa, osana Ilmastovahti-työtä jatketaan vaikutusten arvioinnin kehittämistä, skenaariotyökalun kehittämistä, toimenpiteiden toteutuksen vaikutusten arviointia sekä hiilijalan- ja kädenjäljen (aluksi rakentamisen osalta) sisällyttämistä arviointeihin. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen asiantuntijaryhmän työ käynnistyy toimintavuonna. Helsingin ilmansuojelusuunnitelmaa 2017–2024 ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmaa 2018–2022 toteutetaan ja seurataan.

Luonnonsuojeluohjelmaa 2015–2024 toteutetaan viemällä ympäristö- ja lupajaostoon kolme luonnonsuojelualueen perustamissuunnitelmaa ja hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Lisäksi jaoston käsittelyyn viedään luonnonsuojelusuunnitelmaa. Kaupungin Itämeri-toimenpideohjelman 2019–2022 toteutetusta edistetään ja seurataan.

Toimialalla käynnistetään ja osallistutaan Energiarenessanssi-ohjelmaa toteuttaviin hankkeisiin (muun muassa käynnissä oleva Taloyhtiöklubi-hanke). Erityisesti esikaupunkialueelle kohdentuva alueellisen energiatehokkuuden parantaminen, energiarenessanssityö, on Helsingin hiilineutraalisuustavoitteen kannalta olennainen toimenpidekokonaisuus. Keskeinen tapa energiarenessanssin edistämiseen on entistä suuremman painoarvon kohdentaminen täydennysrakentamisaikavälien suunnitteluun. Näin luodaan edellytyksiä vanhan rakennuskannan energiatehokkuuden parantamiselle sekä uusiutuvan energian hankkeiden aikaansaamiselle.

Osana maanalaisen yleiskaavan valmistelua on tehty tarkastelua alueellisten maalämpöratkaisujen rakentamisesta kaupunkiin. Alueelliset maalämpöjärjestelmät voivat jatkossa sijaita niin uusien projektialueiden yhteydessä kuin vanhassa kaupunkirakenteessakin.

Merellisyyden vahvistaminen

Merellisen Helsingin hankkeiden kuten laitureiden, vesijoukkoliikenteen, rantareittien ja saarten kehittämistoimenpiteiden suunnittelua ja toteutusta jatketaan. Jatketaan rantareitin opastusta ja muuta kehittämistä. Kantakaupungin reitin opastus valmistuu ja Itäisen rantareitin opastus on vuorossa vuonna 2021. Merellisten matkailupalveluiden lisäämiseksi järjestetään yleistensaunojen tontteja koskeva kumppanihakua.

Helsingin merellisen strategian mukaisesti saarten ylläpitopalveluja lisätään kasvavan käytön ja toteutuneiden hankkeiden vaatimusten mukaisesti. Varaudutaan Helsinki Biennaalin lisävaatimuksiin muun muassa puhtaanapidon osalta.

Ranta-alueiden osalta Suvilahden tapahtumakorttelin asemakaavoitusta jatketaan. Koivusaaren tarkistettu asemakaavaehdotus valmistuu, ja entisille satama-alueille laaditaan täydennysrakentamiskaavoja. Merellisen Helsingin saavutettavuutta edistetään muun muassa jatkamalla Isosaaren ja Merisataman kaavoitusta.

Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat

Täydennysrakentamishankkeita edistetään tekemällä laajempia kokonaistarkasteluja usealla alueella – joko suunnitteluperiaatteita tai kaavarunkoja. Kaupunkiuudistusalueilla Malminkartanon ja Malmin suunnitteluperiaatteet valmistuvat. Suunnitteluperiaatteita laaditaan myös Kannelmäkeen ja Tapulikaupunkiin.

Asemanseudut sekä Raide-Jokerin ja Kruunusillat-pikaraitiotien varret ovat täydennysrakentamiskaavoituksen painopistealueita. Metroasemien seutuja kehitetään muun muassa Herttoniemessä, Kontulassa, Vuosaaressa ja Itäkeskuksessa. Pitäjämäen asemanseudun tarkistettu asemakaava valmistuu.

Suurimpia asemakaavahankkeita ovat Laajasalon ja Vuosaaren keskustat, Itäkeskuksessa Puhoksen kauppakeskuksen ympäristö, Raidejokerin pääte pysäkin ympäristö, Lassilan Hopeatien ympäristö sekä Lauttasaaren Vattuniemen keskus.

Itäkeskukseen laaditaan kehittämissuunnitelmat vuoden 2021 aikana. Karhunkaatajan alueen sekä Meri-Rastilan itäosan tarkistettujen asemakaavojen valmistuminen. Asemaseuduille valmistellaan asemakaavat Tapanilan asemaseudun eteläosaan, Pitäjämäen sekä Oulunkylän aseman ja Malminkartanon Pihkatien ympäristöön. Lisäksi tarkistettujen asemakaavojen toteutetaan Patolan kerrostalotonteille, Pukinmäen keskustaan (Säterinportti ym.), Honkasuontielle, Konalankujan alueelle, Aartenesijäntielle Herttoniemen metroasemakorttelisiin, Broändaan ja Kurkimoisioon sekä Jollaksentielle, Mellunmäen keskukseen.

Raide-Jokeriin ja Viikin-Malmin pikaraitiotiehen tukeutuen jatkuu Viikin-Pihlajiston alueen kokonaistarkastelu täydennyskaavoituksen pohjaksi. Malmin lentoaseman alueen kaavoitus jatkuu asuinrakentamista sisältävien asemakaavojen valmistelulla, muun muassa Lentoaseman korttelien tarkistettu asemakaava valmistuu. Pasilan asemakaavoitus jatkuu muun muassa torni-alueen kaavoituksen ja Veturitalinpihan suunnitteluperiaatteiden osalta.

Tuusulanväylän kaupunkibulevardin kaavarunko valmistuu. Läntisen bulevardikaupungin (Vihdintie-Huopalahdentie) osalta asemakaavoja valmistellaan Vihdintien osuudella Haagan ympyrän ja Riistavuoren alueilla sekä Huopalahdentiellä Munkkivuoren ostoskeskuksen, Turunväylän liittymän ja Talin liikuntapuiston alueilla.

Rakennettaviin katuihin ja puistoihin toteutetaan uutta kaupunkitekniikkaa, ja nykyisillä alueilla ikääntynyttä tekniikkaa uudistetaan. Vuoden aikana toteutetaan yli 3000 valopistettä ja 20 liikennevaloristeystekniikkaa.

Yleiskaava 2016:sta noudattavan niittyverkoston työn teko on painopisteenä vuonna 2021. Metsäisen ja puustoisien verkoston kohteiden hankkeistamista ja suunnittelua jatketaan. Strategista suunnittelua, priorisointia ja hankeohjelmointia tukee vuonna 2021 valmistuva tavoitteita yhteen kokoava ja linjaava ohjelma, jonka taustana on muun muassa viher- ja virkistysverkoston kehityskuva (VISTRA).

Maankäytön maisemasuunniteluun keskitytään tiivistyvän kaupungin tarpeiden mukaisesti. Kivinokan ja Malminkartanon huipun asemakaavan laadinta jatkuu. Asemakaavoihin liittyvää yleissuunnittelua tehdään hyvin laajasti eri kaavahankkeissa. Osana läntisen bulevardikaupungin kehittämistä laaditaan muun muassa Korppaanpuiston ja Kangaspellonpuiston sekä Riistavuoren ja Haaganpuiston yleissuunnitelmat. Malmin lentoasemalla laaditaan useampia maisemasuunnitelmia.

Helsinkiä elävöitetään kestäväillä ja laadukkailla ilmasto-oloihimme soveltuvilla kasveilla.

Leikkipuistoihin ja -paikkoihin panostetaan tasapuolisesti koko kaupungissa. Vuosittain peruskorjataan 3-5 leikkipuiston pihat sekä leikki- ja pelialueet. Palveluverkoston- ja linjausten kehittämistä jatketaan myös muilta osin: skeittiohjelma ja frisbeegolf-linjaus päivitetään. Penkki- ja roskisverkostolle luodaan selkeä ja digitalisoitu asiakaspalautte-, suunnittelu- ja toteutusprosessi.

Yleisten alueiden suunnittelua jatketaan. Seuraavaksi valmistuvat Oulunkylän ja Maunulan, Pukinmäen ja Tapaninvainion, Vuosaaren, Herttoniemen, Kaarelan sekä Kallio-Alppiharjun yleisten alueiden suunnitelmat. Arabian ja Toukolan rantapuiston hoito ja kehittämissuunnitelma käynnistyy. Kansallisen kaupunkipuiston hanke ohjelmoidaan vuonna 2021.

Hulevesien hallintaa ja suunnittelua jatketaan valuma-aluekohtaisilla suunnitelmissa, jotka tukevat suoraan asemakaavoitusta ja investointihankkeita.

Yleisten alueiden suunnittelun (aluesuunnitelma) malli uudistetaan vuonna 2021. Tavoitteena on ottaa paremmin huomioon tiivistyvän ja täydennysrakennettavan kaupungin tarpeet.

Segregaation ehkäisy

AM-ohjelman mukaisesti tuotetaan laadukkaita ja elinkaarikustannuksiltaan edullisia asuntoja kaikkialle Helsinkiin, tavoite vuodelle 2021 on 1 500 uudisasuntoa, noin 50 % ARA-vuokra-asuntoja ja noin 50 % välimuodon asuntoja (asumisoikeus ja Hitas).

Kaupungin vuokra-asuntoihin asukasvalinnat tehdään ottaen huomioon alueiden tilanne ja kantokyky. Asukasvalinnoissa hyödynnetään aluetason ja rakennustason tietoa ja mittareita sekä kaupunginkanslian tutkijoiden kanssa koottua tilastotyökalua, joka mahdollistaa aiempaa monipuolisemman alueiden kehityksen ja segregaation seurannan. Mahdollisuutta kehittää työkalua edelleen muun muassa paikkatietoa hyödyntäväksi selvitetään.

Tavoitteena on kohdentaa hissiavustuksia erityisesti niille alueille, joissa avustusten käyttö edistää vaikuttavimmin hissiremonttien käynnistymistä ja esteettömyyden toteuttamista.

Palvelutilaverkon kehittämisessä pyritään ottamaan huomioon kaupungin tavoitteet segregaation ehkäisemisessä esimerkiksi edistämällä asukas yhteistyötä ja tilojen yhteiskäyttöä hyödyntämällä osallistavia toteutustapoja.

Alueiden tasa-arvoinen kohtelu varmistetaan ylläpidon urakoiden laadunvalvonnalla ja sopimusohjauksella sekä alueurakoiden sopimusmallien tarkastelulla. Leikkipuistojen ylläpitoon ja turvallisuuteen panostetaan tasapuolisesti koko kaupungissa (ulkovälälaistutus, leikkivälälineet).

Uudistuvat palvelut

Monipuoliset sijaintipaikat yrityksille

Toimitilakaavoja valmistellaan useilla täydennysrakentamisalueilla ja Raide-Jokerin varrella siten, että toimitilakaavavaranto ei vähene toimitila-alueilla ja keskustoissa ja työpaikkamäärä lisääntyy asukasmäärän suhteessa kaupunkistrategian mukaisesti.

Keskustassa ja kantakaupungissa/laajassa keskustassa priorisoidaan työpaikkaintensiivisten toimitilahankkeiden kaavoitusta. Vallilan toimitila-alueen suunnitteluperiaatteet valmistuvat ja Teollisuuskadun akselia vahvistetaan laatimalla Teollisuuskadun ympäristön kaavarunko suunnitteluperiaatteiden pohjalta. Alppilan pohjoisosan (Savonkadun ympäristön) uuden Pasilan asemaan tukeutuvan toimitilapainoitteisen alueen suunnittelua jatketaan kehittämisvarauksena, ja kaavoitus käynnistyy alkuvuodesta 2021. Hietalahdenrannassa tutkitaan kehittämisvarauksena toimitilarakentamista, tavoitteena liikekeskustan laajentuminen etelään. Alueen kaavoitus käynnistyy keväällä 2021.

Kaupungin oma asuntotuotanto tarjoaa kohtuuhintaisia asuntoja yritysten henkilöstölle, mikä tekee Helsingistä houkuttelevamman sijaintipaikan yritysten toiminnoille. Asuinkiinteistöjen yhteyteen toteutetaan myös kaavassa määrättyjä liiketiloja.

Elinkeinoelämän edellytyksiä edistetään toteuttamalla päivitetyn Citylogistiikkaohjelman toimenpiteitä.

Kumppanuus ja osallisuus

Vuonna 2021 jatketaan toimialan osallisuussuunnitelman tavoitteiden toteuttamista. Osallisuuden kehittämisen keskeisenä kohteena pidetään vaikeasti tavoitettavien kaupunkilaisryhmien osallisuuden parantamista. Osallisuuteen liittyen tullaan jatkamaan alueellisten infotilaisuuksien sarjaa.

Luodaan ja parannetaan edellytyksiä aktiiviselle osallistumiselle suunnitteluprosesseissa. Asemakaavojen nähtävilläolonaikaisen asiakaspalautteen keräämistä verkkokyselyllä (ns. palautelomake- ominaisuus) pilotoidaan vuoden 2021 alkupuolella. Hankkeissa, joissa suunnittelu käynnistyy kehittämisvarauksena, vuorovaikutus asukkaiden ja toimijoiden kanssa aloitetaan jo ennen asemakaavoituksen aloittamista.

Yleisten alueiden suunnitteluun liittyvää vuorovaikutusta kehitetään digitalisaation tuomat mahdollisuudet hyödyntäen, ja maahanmuuttajat ja nuoret kytketään paremmin mukaan suunnitteluun. Sukupuolivaikutuksia tutkitaan osana suunnitelman tarvearvotusta.

Osallisuusmallia toteutetaan muun muassa järjestämällä talkoita ja puistokummitoimintaa sekä osallistamalla suunnitellusti yleisötapahtumien järjestelyihin.

Osallistavan budjetoinnin toimintamalleja on kehitetty ensimmäisen kierroksen perusteella, ja vuoden 2021 tavoitteena on varmistaa toisella äänestyskierroksella voittavien suunnitelmien entistäkin sujuvampi toteutus.

Ketterä toimintakulttuuri

Katutöitä koskeva valtuustokauden projekti Työmaiden haittojen hallinta viedään päätökseen. Vuonna 2021 jatkuu Helsinki-mallin pilotointi seuraavissa katurakentamisen kohteissa: Herttoniemen yritysalue, Caloniuksenkatu-Runeberginkatu-Helsinginkadun peruskorjaus sekä Kaisantunnelin toteutus. Pilotteja seurataan Helsinki-mallin jatkokehittämistä varten. Helsinki-mallia pilotoidaan hankkeen suunnittelun käynnistämistä alkaen. Laaduntarkkailijoiden raportin pohjalta edistetään työmaiden käyttäjäkokemusta. Katutyömaaoppaan käyttöönottoa jatketaan.

Kaupungin tontinluovutustavoitteiden ja niiden taustalla olevien tontinluovutuksen määrällisten ja muiden tavoitteiden edistämiseksi asunto- ja yritystonttien luovutusprosessia analysoidaan ja kehitetään lean-periaatteita hyödyntäen. Kaupungin tontinluovutusprosessin kehittämiseksi ja sujuvoittamiseksi otetaan käyttöön sähköinen kiinteistönvaihdanta ja laaditaan vakioidut mallipohjat hinta- ja laatukilpailuille.

Asuinrakennus- ja muiden lupien läpäisyajoja lyhennetään tehostamalla prosesseja.

Rakennushankkeiden läpimenoaikoihin ja asiakastyytyväisyyteen panostetaan erilaisilla toteutusmuodoilla (Allianssi sekä Suunnittele ja toteuta-mallilla).

Pysäköinninvalvonnan kamera-auton käytön avulla tehostetaan edelleen toimintaa. Ajoneuvojen siirtoprosessi on tarkasteltu lean-menetelmän avulla, ja kehittämistarpeet huomioidaan toiminnassa.

Projektiosaamisen koulutukset jatkuvat. Projektimallin osalta painopistettä siirretään projektisalkun johtamisen käytäntöjen kehittämiseen. Johdolle tarjotaan tietoa, työkaluja ja toimintamallit osasalkkujen johtamisen tueksi. Lisäksi jalkautetaan käyttöön innovatiivisten kokeilujen toimintamallit Helsinki kokeilualustana -hankkeen kanssa.

Palveluita uudistetaan asiakaslähtöisesti

Asukas- ja yrityspalveluissa jatketaan palveluprosessien ja palveluiden kehittämistä digitalisaatiota hyödyntämällä. Tavoitteena on palveluiden helppokäyttöisyys ja saavutettavuuden parantaminen. Asiakkaita ohjataan enenevässä määrin itsepalveluun muun muassa palvelumuotoilun avulla.

Asiakaskokemusta parannetaan ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja asiakaspalveluun yhteistyössä muiden asiakaspalvelua toteuttavien tahojen kanssa. Lupaprosesseja kehitetään edelleen tavoitteena laadukkaat, sujuvat ja asiakaslähtöiset palvelut. Saapuneita palautteita hyödynnetään systemaattisesti. Asiakaskokemuksen kehittämistä seurataan jatkossa verkostomaisesti ja hyviä käytäntöjä aktiivisesti jakaen. Asiakkaiden osallistamiseksi parannetaan asiakasviestintää, verkkosivujen sisältöä ja käytettävyyttä sekä luodaan yhteisiä toimintamalleja ja työkaluja, jotta asiakkaat saadaan mukaan kehitystyöhön.

Paikkatietostrategian määrittelyprojekti on valmisteluvaiheessa projektimallin mukaisesti. Projekti käynnistyy vuoden 2021 alussa. Tavoitteena on yhtenäisen strategian luominen ohjaamaan Helsingin kaupungin paikkatietojen tehokasta ja laajamittaista hyödyntämistä maailman älykkäimmän kaupungin asiakaslähtöisiä palveluita toimialoille luotaessa (paikkatietopalvelut, avoimet aineistot, kaupunkimalli). Paikkatietoalustan tarkoituksena on mahdollistaa tiedolla johtamisen palveluita paikkatietoanalyysiä hyödyntäen. Paikkatietostrategiaa ohjaa lisäksi Paikkatietopoliittinen selonteko (Valtioneuvoston julkaisu) kansallisella tasolla.

Esteettömyyskoulutusta järjestetään osana kaupungin esteettömyystyöryhmän toimintaa. Lisäksi kehitetään systemaattinen tiedonkeruutapa yleisillä alueilla toteutuneen esteettömyystiedon elinkaaren hallintaan ja raportointiin.

Hallinto- ja tukipalvelujen priorisointia ja vaikuttavuutta parannetaan. Vuonna 2021 toteutetaan kaikkien hallinto- ja tukipalvelujen vaikuttavuuden ulkopuolinen arviointi. Arviointi antaa kokonaisvaltaisen tilannekuvan nykytilanteesta, ja sen pohjalta käynnistetään priorisoidut kehittämistoimenpiteet syksystä 2021 alkaen.

Vastuullinen taloudenpito

Omaisuuksienhallintaa toteutetaan elinkaaritiloudellisesti

Kaupungin tulopohjan vahvistamiselle luodaan edellytykset riittävällä tontinluovutuksella sekä asuntorakentamiselle että toimitilarakentamiselle ja varmistamalla riittävät tuotot ulkokuntien maaomaisuuden osalta. Keskustassa ja kantakaupungissa /laajassa keskustassa priorisoidaan työpaikkaintensiivisten toimitilahankkeiden kaavoitusta sekä hankkeita, jotka tukevat keskuksen elinvoiman ja kilpailukyvyyn paranemista.

Omaisuuksienhallinnasta pidetään huolta peruskorjaamalla katuja päivittäen samalla tarpeen mukaan kadun liikennejärjestelyt. Pyöräily- ja joukkoliikennehankkeissa peruskorjataan tarvittaessa koko katutila ja kadun alla oleva kunnallistekniikka. Elinkaariajattelua vahvistetaan hyödyntämällä tietomallipohjaista suunnittelua ja siihen liittyvää tiedonhallintaa. Vuonna 2021 laaditaan tilaaja- ja konsulttiohjeet tietomallien käyttöön sekä pilotoidaan tietomallipohjaista suunnittelua ja rakentamista muun muassa Herttoniemen yritysalueen rakentamisessa.

Osallistutaan kaupungin edustajana Väyläviraston ja keskeisten suurten kaupunkien yhteiseen, toteutuneisiin kustannuksiin perustuvan Infra-hankkeiden kustannushallintajärjestelmän kehittämiseen. Vuonna 2021 osallistutaan järjestelmän testaamiseen ja käyttöönottoon.

Kiinteistöverotuksen tietopohjaa kehitetään yhteistyössä verottajan ja muiden toimialojen kanssa.

Jatketaan uuden sisäisen vuokran mallin valmistelua tavoitteena, että malli tulee voimaan vuoden 2022 alusta. Uuden vuokramallin tavoitteena on vuokran määrittämisen yksinkertaistaminen ja kaikkien kunnossapito-, vuosikorjaus-, ylläpito- ja sisäilma- korjausten sisällyttäminen vuokraan.

Tilojen arvottomista jatketaan. Arvottomien tilojen pohjalta laaditaan luopumisohjelma vuosille 2021–2023. Tavoitteena on, että kaupungilla ei ole tiloja, joita se ei tarvitse omassa käytössään tai joiden omistamiseen ei liity muita strategisia syitä tai pitkän tähtäimen palvelutilatarpeita. Käydään myös läpi ulkoa vuokratut kohteet varmistaen ko. tilojen tarpeellisuus kaupungin toiminnassa.

Laaditaan kiinteistöjen omistajapoliittiset linjaukset täsmentämällä tilahankkeiden toteutusmuotojen valintakriteerit. Toteutusmuotojen valinnassa kiinnitetään huomiota tilatarpeen keston. Tarvetaessa määritellään toteutusmuoto erityisesti niistä hankkeista, jotka edellyttävät toteuttajan varhaista osallistamista.

Tila-, salkku- ja asiakaskohtaista talouden seuranta ja ohjausta tarkennetaan. Tila- ja salkkukohtainen raportointi tukee ja auttaa toimialaa tekemään nykyistä tarkemmat arviot tilojen kustannuksista ja tuotoista sekä auttaa toimialaa tekemään tarvittavia toimenpiteitä tuottamattomien tilojen suhteen.

Vuoden 2020 aikana rakennetun isännöintityön mitoitustyökalun avulla jatketaan kohteiden kategorisointia, jotta toimenpiteet voidaan kohdistaa tehokkaammin ja tuottavuus parane. Kehitetään rakennusten ylläpidon hankintaa ja valvontaa sopimusasiakirjojen pohjalta sekä keskitytään jalkauttamaan sopimukset teknisille isännöitsijöille.

Kehitystyötä omaisuustietorekisterin ja -järjestelmien tiedonsiirron ja yhteen toimivuuden parantamiseksi jatketaan sekä käynnistetään Yleisten alueiden rekisterin uusiminen. Urakkasopimuksien 10-vuotisvastuuvuotteiden seurantarjestelmää kehitetään. Laaditaan ohjeistus kierrätyskasvualustojen käyttöön viherrakentamisessa. Luodaan käyttöönotettava prosessi ja ohjeistus rakennuskohteiden vastaanottoon, takuun hoitoon ja ylläpitoon luovuttamiseen.

Taimihankinnan menettelytavan vakiintumisella varmistetaan omaisuus- ja seuranta-tietojen saatavuus ja säilyminen. Vuonna 2021 käynnistyy uusi taimihankintojen sopimuskausi. Käyttöön otetaan uusia toimintatapoja taimihankintaprosessin selkeyttämiseksi ja kokeillaan erilaisia vaihtoehtoisia hankintamenettelyjä haasteellisten rakennuskohteiden tai vaikeasti hankittavien kasvien taimien hankinnassa.

Leikkipalveluihin liittyvien säännöllisesti toistuvien turvatarkastusten tuloksien hyödyntämistä leikkivälineiden ja varusteiden kunnossapidon ja tarjottavien leikkiin tarkoitettujen alueiden kunnossapidon määrittämiseksi kehitetään. Omaisuudenhallintaan sisältyvän kunnossapidon määrittämiseksi jatketaan kunnossapidon käsikirjan valmistelua määrällisesti suurimpien kalusteryhmien, kuten roska-astioiden ja penkkien osalta.

Ulkovalaistusrakentamisen laadunvalvontajärjestelmää kehitetään ja se ulotetaan kaikkiin kaupunkitekniikan urakoihin.

Kiinteistökannan laadun parantaminen

Osallistutaan toimialojen palveluverkkosuunnittelua ohjaavien kaupunkitasoisten periaatteiden määrittelyyn. Määritetään tietotarpeet ja toimintatavat tilaverkon ja palveluverkon suunnittelussa. Valtiovarainministeriön rahoittamassa Kuopion, Turun ja Helsingin yhteisessä Digipave2 -hankkeessa kehitetään digitalisoitavassa ja ennakoivassa palvelu- ja tilaverkkosuunnittelussa tarvittava tietopohjaa ja tiedonsiirtoa sekä yhtenäistetään toimintatapoja ja tietojen määrittelyä.

Tilaverkkotarkastelun yhteydessä arvioidaan nykyisten tilojen kunto ja toimialojen palveluverkkotarpeet sekä tehdään ennen korjaushankkeen tai korvaavan uudishankkeen sisällyttämistä talonrakennushankkeiden rakentamishankkeeseen nykyistä laajempia vaihtoehtojen vertailuarviot, jotka sisältävät taloudellisten laskelmien lisäksi tarvittaessa myös rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon.

Kaupungin toimitilojen turvallisuuspalveluita kehitetään jatkamalla uusien tilaturvallisuuslinjausten mukaisten toimintatapojen käyttöönottoa ja lisäämällä puitesopimusjärjestelyjen kattavuutta. Kaupunkitasoista lisätään turvallisuustoimijoiden yhteistyötä.

Toimitilastrategian laadulliset arvot jalkautetaan toimintaan muun muassa lisäämällä ne hankkeiden suunnitteluohjeisiin. Toimitilastrategian mukaisten tavoitteiden asettamiselle sekä niiden toteutumisen mittaamiselle luodaan menetelmät ja kriteerit. Tarkastellaan mahdollisuutta lisätä tilojen käyttöastetta tilojen monitoimijaisuuden avulla.

Tilaja-toimintoja ja yhteistyötä Staran kanssa lähdetään kehittämään teknisten palveluiden palvelustrategian ja Staran kehittämisestä tehdyn selvityksen pohjalta siten, että Staralta tilattavien töiden painopiste siirretään aiempaa vahvemmin korjausrakentamiseen.

Kiinteistökannan laatua parannetaan pitkän tähtäimen suunnitelmien (PTS) avulla. Vuoden aikana tavoitteena on nykyisen huoltokirjajärjestelmän kehittäminen tukemaan PTS-toimintaa, ja rakennusten kunnon arvioinnin työkaluja sovitetaan yhteen PTS:n kanssa.

Kiinteistöpoliittisen ohjelman sisäilmaohjelman toteutusta jatketaan toteutusohjelman mukaisesti. Sisäilmaongelmien vähentämiseen luvanvaraisissa hankkeissa pyritään ennakkoneuvotteluilla ja vaadituilla selvityksillä rakennuksen terveellisyydestä ja LVI-suunnittelun ja toteutuksen perusteet -asiakirjalla sekä tarkoituksenmukaisella valvonnalla ja kiinnittämällä huomiota rakennusten käyttöönottovaiheeseen.

Tuottavuus ja talous

Tilahankkeiden läpimenoaikojen lyhentämiseen sekä asiakastyytyvyyden ja hankkeiden oikea-aikaisuuden parantamiseen pyritään uusilla toteutusmuodoilla, kuten linkaarimalli, SR-hankkeet, erilaiset tilaelementtihankkeet sekä kumppanuutta edistävät uudet ja/tai yhteistoiminnalliset toteutusmuodot. Tilahankkeiden käsittelyohje viedään päätettäväksi alkuvuonna 2021.

Ylläpidon urakoita tehostetaan sopimusasiakirjoja, urakanhallintaa ja valvontaa kehittämällä. Sopimuksilla ohjataan palvelujen tuottajia tuottamaan turvallista, terveellistä ja tasapuolista palvelua kaupungin asukkaille, vierailijoille ja yrityksille. Laadunhallintaa parannetaan uudistamalla yleisten alueiden tuotekortit.

Teknisen alan palvelustrategiassa esitetyt toimenpiteet toteutetaan. Teetetään hankintavertailu Staran ja yksityisten urakoitsijoiden kustannuksista. Laaditaan suunnitelma kilpailutettavien alueiden laajentamisesta 2021–2024. Yleisten alueiden kokonaisvastuuhoitoa laajennetaan vaiheittain suunnitelman mukaisesti. Kantakaupungin talvikunnossa- ja puhtaanapidon järjestämismallin ratkaisemiseksi teetetään selvitys kantakaupungin ylläpidon järjestämisestä. Selvityksessä verrataan kolmea eri tavoin hoidettua aluetta (ydinkeskusta, Katajanokka ja Taka-Töölö). Selvityksen pohjalta laaditaan päätösehdotus päätöksentekoa varten.

Pysäköinninvalvontatapahtumien määrän kasvaminen kamera-auton käyttöönottamisen myötä lisää pysäköinninvalvonnan ja pysäköintipalveluiden tuottavuutta. Tuottavuuteen vaikuttavaa ajoneuvojen siirtovaraston kierto nopeutta lisätään ja oikaisuvaatimusten käsittelyjonoa lyhennetään.

Toimialan nykyisen hankintastrategian toimenpideohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu. Lisäksi valmistellaan toimialan uusi hankintastrategia perustuen Helsingin kaupungin kaupunkiyhteiseen hankintastrategiaan. Make or buy -päättöksenteon periaatteiden ja toimintamallin kehittäminen ja pilotointi käynnistetään toimialalla yhteistyössä hankintojen ohjausryhmän ja ydintoiminnan kanssa.

Tuottavuus- ja yksikkökustannuslaskennan, raportoinnin ja ennusteprosessin kehittäminen jatkuu. Rahoitushakujen prosessit ja vastuut käydään läpi pyrkien mahdollisimman joustavaan haku- ja seurantamenettelyyn. Robotiikan hyödyntämistä laajennetaan talouden eri tehtävissä.

Vahva ja monipuolinen edunvalvonta

Seurataan aktiivisesti maankäyttö- ja rakennuslain uudistamista ja vaikutetaan sen sisältöön. Vaikuttamista MAL-seutuyhteistyössä jatketaan. Osallistutaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12) valmisteluun sekä edistetään maankäytön ja liikenteen suunnittelun kehittämistä edistävää kansainvälistä yhteistyötä.

Seurataan ja osallistutaan aktiivisesti uuden tyyppisen digitaalisen kaavoituksen lähtötietojen vaatimusten määrittelyyn sekä Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän valmisteluun (Ympäristöministeriön RYHTI-hanke). Osallistutaan Paikkatietoalusta, PTA-hankkeen jälkeiseen valtakunnalliseen kuntayhteistyöhön Kansallisen maastotietokannan ja osoitetietojärjestelmän prosessin kehittämisessä.

Helsinki jatkaa aktiivisena toimijana sekä Covenant of Mayors for Climate and Energy –sitoumuksen toimeenpanoa, että toimintaansa energia- ja ilmastoasioihin keskittyneissä kaupunkiverkostoissa (muun muassa Energy Cities) ja raportoi sitoumusten tavoitteiden toteutumisesta säännöllisesti. Helsinki osallistuu aktiivisesti energiatehokkuusdirektiivin päivittämisen kansalliseen valmisteluun. Sisäilmaongelmien ratkaisemisessa osallistutaan edelleen aktiivisesti muun muassa kuntien sisäilmaverkoston toiminnalla valtakunnalliseen Terveet tilat 2028 –ohjelmaan. Huolehditaan edunvalvonnasta tiloihin liittyvien ratkaisujen osalta sote-/maakuntauudistuksessa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Toimialan sitovat tavoitteet kytkeytyvät kaupunkistrategiaan, kaupunkitason strategiamittareihin, kaupunkitasoisiin hankkeisiin ja yhteissuunnittelun teemoihin seuraavasti.

Sitovat tavoitteet ja niiden mittarit:

Asuntotuotannon edellytysten turvaaminen ja edistäminen

- Kaavoitetaan vähintään 700 000 k-m² pääosin raideliikenteen palvelualueelle, josta täydennysrakentamista vähintään 40 % (280 000 k-m²).
- Rakennusoikeutta luovutetaan vähintään 400 000 k-m².
- Asuntotuotanto vähintään 1 500 asuntoa.

Tavoite toteutuu, kun kaikki mittarit saavutetaan.

Ekologisesti kestävä kehityksen turvaaminen

- Kaupungin omissa toimitiloissa (uudiskohteet, peruskorjauskohteet) päälämmitysjärjestelmäksi valitaan lämpöpumpputekniikka aina, kun se on teknisesti mahdollista ja kun takaisinmaksuaika on 15 vuotta tai alle.
- Kaikki vuonna 2021 alkavat kaupungin hallinnoimat uudisrakennushankkeet tulee suunnitella ja myöhemmin toteuttaa siten, että rakennuksen E-luku on vähintään 30 % pienempi kuin kansallinen määräystaso edellyttää (toimitilat ja palvelurakennukset).
- Kaikki vuonna 2021 alkavat kaupungin hallinnoimat korjausrakennushankkeet tulee suunnitella ja myöhemmin toteuttaa siten, että rakennuksen E-luku pienenee peruskorjauksen myötä vähintään 20 %-yksikköä enemmän kuin kansallinen määräystaso edellyttää (ympäristöministeriön asetus 4/13 7§ E-lukuvaatimus rakennusluokittain).

Tavoite toteutuu, kun kaikki mittarit saavutetaan.

Asiakaskokemuksen parantaminen

- Ulkoilmatapahtumien tapahtuma-aluevuokrauksen läpimenoaika (mediaani viisi arkipäivää).
- Asiakaspalautteeseen vastaaminen tavoiteajassa (viisi arkipäivää).
- Helsingin kaduilla tehtävien töiden järjestelyjen toimivuutta koskevan asiakaskyselyn tulos ylittää arvon 3,3 (asteikolla 1-5).

Tavoite toteutuu, kun kaikki mittarit saavutetaan.

Tilojen ja alueiden monipuolinen ja tehokas käyttö

- Tyhjien tilojen osuus enintään 4 %.

Tavoite toteutuu, kun mittari saavutetaan.

Hyvä johtaminen ja hyvinvoiva henkilöstö

Kaupunkiympäristö toimialalla henkilöstön saatavuus, työkyky ja pysyvyys varmistetaan hyvällä johtamisella, uudistuvalla toimintakulttuurilla ja hyvää työilmapiiriä tukemalla. Henkilöstösuunnittelu osana vuotuista talousarvioprosessia mahdollistaa sen, että johtamista, henkilöstön hyvinvointia ja osaamista kehitetään tavoitteellisesti ja toimialan strategisten osaamistarpeiden mukaisesti. Tulevan vuoden toimintaympäristön muutoksia ja haasteita ennakoidaan entistä tarkemman henkilöstösuunnittelun avulla. Henkilöstösuunnitelman ohessa laaditaan kriittisten tehtävien täyttösuunnitelma ja seuraajasuunnitelma. Tavoitteena on, ettei toimialan henkilöstömäärä juurikaan kasva.

Tulevana suunnittelukautena henkilöstön saatavuutta edistetään panostamalla erityisesti työnantajakuvaan ja kehitetään uusien työntekijöiden rekrytointi- ja palvelukseenottoa prosessia sekä perehdyttämistä. Toimialan palveluiden resursointi, keskeisten tavoitteiden saavuttaminen sekä henkilöstön sitoutuminen varmistetaan panostamalla osaamisen ja työhyvinvoinnin kehittämiseen erityisesti monipaikkaisessa työssä. Vuoden 2020 voimaan tulleiden virka- ja työehtosopimusten toimeenpano on keskeistä myös tulevana vuonna, erityisesti palkkauksen ja työaikauudistusten osalta.

Toimialan henkilöstöjohtamisen kehittämisessä osallistutaan kaupunkiyhteiseen hr-palveluiden määrittelyyn, prosessien kehittämiseen linjakkaammiksi sekä johtamisen kehittämiseen. Osana onnistumisen johtamista vahvistetaan erityisesti tavoitteiden asettamisen, seuraamisen ja arvioinnin sekä palkitsemisen prosessia. Hyvän esihenkilötyön tueksi tarjotaan uusia työkaluja linjakkaaseen johtamiseen, selkiytetään HR:n, johdon, keskijohdon ja lähiesihenkilöiden roolia, valmennetaan ja perehdytetään esihenkilöitä uusiutuviin käytäntöihin ja järjestelmiin sekä kehitetään uudenlaisia palaute- ja arviointityökaluja.

Toimialan henkilöstöjohtamisen tavoitteiden saavuttamista tuetaan vahvistamalla esihenkilötyön päivittäistä tukea, uudistamalla työnjakoa hr-prosesseissa sekä tiivistämällä yhteistyötä johdon kanssa ja ottamalla käyttöön asteittain kaupunkiyhteinen HR-partnerimalli.

Digitalisaatio

Toimialan digitalisaatio-ohjelmaa toteutetaan laadukkaasti toimialan projektimallia noudattaen. Vuoden 2021 aikana keskeisin tavoite on tukea ohjelman projekteja tulosten saavuttamisessa sekä käynnistää uusia, ohjelman tavoitteita toteuttavia projekteja. Digitalisaatio-ohjelmalle asetetaan tuotosmittarit ja niitä seurataan säännöllisesti.

Toimialan palveluja tuotetaan noin 260 toimialakohtaisella tietojärjestelmällä ja kymmenillä kaupunkiyhteisillä tietojärjestelmillä. Kaupunkiyhteinen digitaalinen perusta -hanke viedään käytäntöön tiiviissä yhteistyössä kaupunginkanslian ja toimialan välillä. Perustietotekniikkapalvelut tuotetaan vuoden 2021 alusta alkaen kaupunkiyhteisesti. Toimialalle jäävä tietohallinto toimii vuoden 2021 alusta alkaen uudistetun organisaatorakenteen ja tehtävävastuiden mukaisesti.

Tiedonhallintalain vaatimusten täyttäminen on yksi laajimmista prosessi- ja järjestelmämuutoksia vaativista kokonaisuuksista vuodelle 2021. Tietomallinnus, tiedon hallinta ja perusjärjestelmien kehittämisen tiekartta jatkavat kehittämisen keskiössä, jotka mahdollistavat prosessien sujuvuutta, tiedon löytymistä, tiedon jalostumista ja tiedolla johtamista. Lopputuloksena toimialalla syntyy toimivampaa kaupunkiympäristöä.

Kartta- ja paikkatietoaineistojen ylläpidossa jatketaan siirtymistä tiedostoista tietokantapohjaiseen ylläpitoon. Tämä mahdollistaa monipuolisemmat aineistojen julkaisu- ja käyttömahdollisuudet. Yhteistyössä muiden paikkatiedon tuottajien kanssa lisätään julkaisuja jakelupalveluiden rajapinnoissa. Kaupungin 3D-kaupunkimallin sekä siihen liittyvän tiedonkeruun ja ylläpidon kehittämistä jatketaan. Kartastotehtävien tarpeisiin toteutetaan koko kaupungin alueen kattava ilmakuvauus. Testataan kiinteistötoimistusten pysyvästi säilytettävien asiakirjojen siirtämistä kaupunkiyhteiseen digitaaliseen säilytysjärjestelmään.

Jakeluliikenteen pysäköintitunnus otetaan käyttöön liittämällä se yhdeksi tuotteeksi mobiilitoimijoiden palveluihin. Kotihoidon pysäköintitunnus otetaan käyttöön. Asukaspysäköintitunnusten verkkokaupan hankintaa on valmisteltu ja tähän liittyvä sähköinen asiointi on valmis loppukevästä.

Tekoälyratkaisuja kehitetään siten, että tieto vapaista pysäköintipaikoista voidaan välittää autoilijoille erilaisten sovellusten ja avoimen datan avulla. Osallistutaan lisäksi aktiivisesti liikenteen ohjauslaitteiden tiedonhallinnan edistämisestä meneillään olevaan projektiin. Tavoitteena on, että autoilijoille voidaan jakaa sähköisesti tietoa liikennejärjestelyistä ja pysäköintipaikoista.

Kaavatiekantatuotanto otetaan käyttöön vuonna 2021. Asemakaavaprojektien tiedonhallintaan tarkoitettu Kaavapino-työkalu otetaan pilottikäyttöön vuonna 2021.

Kaupunkitekniikan valokuituverkon yleissuunnittelua jatketaan osana Digitaalinen perusta -hankkeen tietoliikenneosuutta. Rakentamislogistiikkakartan siirtäminen sähköiseen muotoon jatkuu Pasilan Postipuistossa.

Palautumisohjelman toimenpiteet

Palautumisohjelman keskeisinä tavoitteina ovat kaupunkilaisten aktiivisuuden ja luottamuksen parantaminen sekä yritysten ja yrittäjyyden vauhdittaminen. Palautumisohjelmalla pyritään suuntaamaan kaupunkistrategian mukaisia toimenpiteitä vaikuttaviin ja kokonaisvaltaisiin organisaatorajat ylittäviin toimiin. Investointimäärärahoja kohdennetaan vaikuttavasti ja torjutaan alueellista eriytymiskehitystä laatimalla AM-ohjelman mukainen määrä asemakaavoja ja muun muassa huomioimalla kaupunki uudistusalueet täydennysrakentamisen suunnittelun ja muiden investointien kohdentamisessa. Asuntotuotantoa pidetään yllä osana kaupungin palautumisohjelmaa, hankkeiden aloituksia ei lykätä.

Yritysten ja yrittäjyyden vauhdittamista tuetaan useampaa eri reittiä. Keskeisin toimenpide on kaupungin kasvun mahdollistaminen ja rakennussektorin toimintaedellytysten varmistaminen luovuttamalla AM-ohjelmassa määritellyt tontteja asuntorakentamiseen sekä kaavoittamalla ja luovuttamalla toimitilaa keskeisillä sijainneilla. Vihreän elvytyksen hengessä toimiala kohdistaa merkittäviä suunnitteluresursseja raideinvestointien ja niihin kytkeytyvän maankäytön suunnitteluun.

Toimialalla laaditaan yhdessä kaupunginkanslian Helsinki kokeilualueena –innovaatioagenttien kanssa toimintamallit innovatiivisten kokeilujen edistämiseen. Tavoitteena on yrityskentän tukeminen helpottamalla yhteistyön tekemistä kaupungin kanssa erityisesti innovatiivisissa kokeiluissa.

Vuoden 2020 aikana helpotettiin kaupunkitilan hyödyntämistä yritystoiminnan alustana muun muassa keventämällä ja nopeuttamalla lupamenettelyä terrassien osalta sekä mahdollistamalla myynti kaupungin maksullisilta parkkipaikoilta ja veneistä. Vuonna 2021 aktivoidaan kantakaupungin julkisen tilan käyttöä kesän 2020 kokemusten pohjalta ja vakiinnutetaan kevennetty prosessimallit käytäntöön. Muina tukimahdollisuuksina on tunnistettu esimerkiksi tapahtuma- ja terrassivuokrien alennukset.

Kehitetään toiminta- ja suunnittelumalleja kaupunkitilan kokeiluille kantakaupungissa (kaupunkitilan elävöittäminen) ja valikoiduilla kaupunki uudistusalueilla (yhteistyö asukkaiden ja alueiden toimijoiden kanssa). Mahdollistetaan uusia kaupallisia ja kaupunkitilallisia interventioita paikoille, joilla ei vielä ole vastaavaa toimintaa ja tutkitaan ja otetaan käyttöön väliaikaisia ja koikeiluluontoisia ratkaisuja kävelymyönteiselle kaupunkitilalle keskustassa. Koronatilanteen niin vaatiessa varmistetaan kaikkien kaupunkilaisten osallistumismahdollisuudet toteuttamalla vuorovaikutustilaisuudet etänä.

Osana talouden tasapainottamista tehdään vuoden 2020 kiinteistönhoidon mitoituksen pohjalta tuottavuuden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Hankkeiden priorisoinnissa sekä suunnittelun ohjauksessa pyritään vähentämään alueellista eriarvoistumista. Palvelutilojen käytön muuntuviin tarpeisiin pyritään vastaamaan tilahankkeissa käyttö- ja muuntojoustavilla ratkaisulla.

Edistetään henkilöstön työhyvinvointia ja työn valmiuksia muun muassa henkilöstön osaamista kehittämällä etätöiden johtamisessa ja oman työn johtamisen näkökulmasta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kaupungin tilojen ja tilaisuuksien esteettömyyteen panostetaan. Induktiosilmukoita lisätään kaupungin toimipisteissä ja esteettömyyden huolehtimisesta tehdään oma ohje kaupungille. Kaupungissa turvataan esteettömyys asumisessa, liikkumisessa ja palveluiden käyttämisessä. Yleis- ja asemakaavoituksen yhteydessä korostetaan esteettömyyssuunnittelua. Uusilla kaava-alueilla määritellään kaavasunnittelun yhteydessä ne alueet, joilla edellytetään esteettömyyden erikoistason, esimerkiksi ikäihmisten palvelutalon sijoittelussa. Tapahtumien järjestämistä helpotetaan. Ulkoilmakonserttien päättymisaikalinjaukset päivitetään uuden asukaskyselyn pohjalta. Otetaan valvonnassa hyvin huomioon kevyenliikenteen väylät. Edistetään hyvällä valvonnalla liityntäpysäköintipaikkojen toimivuutta.

Lasten ja nuorten harrastamisen mahdollisuuksia parannetaan ja lisätään tietoisuutta oman alueen vapaa-ajan toiminnoista. Turvataan hyvällä ylläpidolla, investoinneilla sekä omaisuuden hallinnalla yleisten alueiden harrastusmahdollisuudet. Jatketaan koulupihojen liikkumisolosuhteiden parantamista yhteistyössä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikkumisohjelman sekä osallistuvan budjetoinnin vastaavien hankkeiden kanssa. Tavoitteena on ottaa liikkumisohjelman tavoitteet huomioon myös perusparannushankkeissa. Kaupunkiympäristön toimialan toimenpiteet ovat koulujen piha-alueiden parantaminen erityisesti Malminkartano-Kannelmäen, Malmin ja Mellunkylän alueilla. Kruunuvuorenrannassa Hopealaakson liikuntapuiston suunnittelua jatketaan vuodenvaihteessa valmistuvan kaavan asemakaavan pohjalta.

Ikäihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä vahvistetaan parantamalla mahdollisuuksia liikkumiseen ja liikkeelle lähtöön. Parannetaan jalankulun ja pyöräilyn edellytyksiä tehostetun talvikunnossapidon avulla. Laaditaan ja toteutetaan priorisointi- ja toteuttamisohjelma pyöräliikenteen kantakaupungin tavoiteverkolle ja baanaverkolle. Lisätään penkkien kokonaismäärää. Kehitetään yhteistyössä Sosiaali- ja terveystoimialan kanssa palveluprosesseja ja palvelun laatua liittyen ikääntyneen väestön asumisoloihin ja kotona asumisen mahdollisuuksiin sekä heidän mahdollisuuksiensa hyvään arkeen ja liikkumiseen lähiympäristössään.

3 Investoinnit

801 Kiinteä omaisuus

8 01 50 Kiinteän omaisuuden myynti

Vuonna 2021 kiinteää omaisuutta arvioidaan myytävän 100 milj. eurolla, josta taseen kiinteän omaisuuden myyntiin kirjataan tasearvon mukaiset 5 milj. euroa. Erotuksena syntyvät 95 milj. euron myyntivoitot kirjataan käyttötalousarviokohtaan Kaupunkirakenne. Myyntiarvioon päästään, mikäli suhdannetilanne ei merkittävästi heikkene, myytäviksi jo ennen uusia tontinluovutuslinjausten vahvistumista päätettyjen tonttien asemakaavat vahvistuvat suunnitellusti.

Kaupunginhallitus on 1.4.2019 hyväksynyt uudet tontinluovutuslinjaukset, jossa tontit ensisijaisesti luovutetaan vuokraamalla, ja myymällä vain erityisistä syistä. Ennen linjauspäätöstä tehdyissä sopimuksissa ja varauksissa noudatetaan kuitenkin jo tehtyjä sopimuksia (vuokraus osto-optioin) sekä päätöksiä luovutusmuodosta. Linjausten yhteydessä arvioitiin, että tehtyjen sopimusten ja varausten toteutuminen lähivuosien osalta mahdollistaisi keskimäärin 100 milj. euron vuosittaiset maanmyyntitulot. Pääosa voimassa olevista osto-optioista raukeavat vuoteen 2022 aikana.

	TA 2020	TAE 2021	TUBU 2021
	*1 000 eur	*1 000 eur	*1 000 eur
801 Kiinteä omaisuus	5 000	5 000	5 000
80150 Kiinteän omaisuuden myynti	5 000	5 000	5 000

8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

Talousarvioehdotuksessa esitetään lakkautettavaksi nykyinen talousarviokohta 8 01 03 02 Täydennysrakennuskorvaukset ja korvausinvestoinnit ja siirtämään täydennysrakentamiskorvauksiin esitettävä määräraha 3,5 milj. euroa maanhankintamäärärahoihin talousarviokohtaan 8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset.

Talousarvioehdotuksessa vuosille 2021–2023 esitetään 13,5 milj. euron perusmäärärahaa kullekin vuodelle. Vuosien 2021–2023 kokonaisvähennys on 2 milj. euroa/vuosi, koska määrärahaesitykseen on sisällytetty täydennysrakentamiskorvausten perusmääräraha 3,5 milj. euroa/vuosi (8 01 03 02).

Varsinainen maanhankinnan määrärahaa olisi - vähennys huomioon ottaen - tarve nostaa esityksestä 5,5 milj. euroa/vuosi yleiskaavan toteuttamisohjelman ensimmäisen vaiheen hankkeita edistävään strategiseen maanhankintaan muun muassa Tuusulanbulevardin eteläosassa ja Raide-Jokerin muutaman pysäkin lähialueella. Kaupungin ennakoitun tiukassa taloustilanteessa lisäesityksestä pitäydytään toistaiseksi, vaikka lykkääminen hidastaa mainittujen alueiden toteutusta ja nostaa kaupungin toteutuskustannuksia. Esitys ei sisällä maanvaihtojen, erillisten ennakoimattomien hankkeiden vaatimien (kiireellisten) maanhankintojen eikä maankäyttösopimusten maana saatavien maankäyttökorvausten ja niihin liittyvien kiinteistöjärjestelyjen vaatimia ns. teknisiä määrärahoja, joiden määrät vuositason suhteellisesti vaihtelevat. Niiden osalta esitetään tapauskohtaisesti ylitysoikeuksia.

Täydennysrakentamiskorvauksella hankitaan kaupungille maata ja uutta asuinrakennusoikeutta. Korvausinvestointikustannuksilla hankitut alueet saatetaan rakentamiskelpoisiksi tonteiksi. Vireillä on useita laajempia kaavahankkeita muun muassa Myllypurossa ja Laajasalossa, joissa lähivuosina tullaan soveltamaan korvausmenettelyä.

8 01 02 Projektialueiden esirakentaminen ja täyttötöyt, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Projektialueiden esirakentamiseen on vuodelle 2021 varattu yhteensä 69,8 milj. euroa. Projektialueiden esirakentaminen -alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien (Länsisatama, Kalastama, Kruunuvuorenranta, Kuninkaankolmio, Pasila, Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen, Malmi) esirakentamisen talousarviomäärärahat.

Esitetyillä määrärahoilla jatketaan vuonna 2021 jo käynnissä olevia urakoita Hernesaaren ja Verkkosaaren pohjoisosan esirakentamiseksi sekä tiilikaasukellon kunnostusta. Lisäksi käynnistetään Kalasatamasta Pasilaan raitiotiehankeksen esirakentamista Nihdin alueella. Näiden osuus on noin 65 % vuoden 2021 käytettävissä olevasta määrärahasta.

Projektialueiden muuhun alueelliseen esirakentamiseen käytetään noin 24,3 miljoonaa euroa Länsisataman, Kruunuvuorenrannan, Kuninkaankolmion, Pasilan ja Malmin alueilla. Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön, ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman määrärahalla toteutetaan Hernesaaren itärannan ruoppaus ja täyttöurakka, jonka yhteydessä siirretään väliaikainen lumenkaatolaituri Hernesaaren kärkeen. Massojen välivarastointitoiminta ja pilaantuneiden maiden käsittely projektialueella jatkuu välivarastointitoiminnan painopisteen siirtyessä Jätkäsaaresta Hernesaareen.

Kalasadaman määräraha mahdollistaa jo käynnissä olevia urakoiden jatkumisen (Vilhonvuorenkatu, Suvilahden tiilinen kaasukello ja Verkkosaaren pohjoisosa). Verkkosaaren pohjoisosan urakan valmistuminen mahdollistaa asuntorakentamisen aloittamisen vuonna 2022. Lisäksi aloitetaan Kalasatamasta Pasilaan raitiotiehankeen esirakentaminen Nihdin alueen asuntorakentamisen käynnistämisen mahdollistamiseksi. Määrärahalla mahdollistetaan myös asuntorakentamisen jatkaminen Työpajanpihan alueella.

Kruunuvuorenrannassa esirakennetaan Hopealaakson alue, joka mahdollistaa liikuntapuiston rakentamisen. Lisäksi määrärahaa käytetään kiviaineksen välivarastointitoimintaan, joka jatkuu alueen eteläkärjessä, Koirasaarilla.

Pasilan määrärahalla jatketaan Ilmalan raitiotieyhteyden rakentamista ja Radiokadun uudistamista. Veturitien pohjoisosan rakentaminen aloitetaan, mikä luo edellytykset Ratapihakortteleiden kunnallistekniikan rakentamisen jatkamiselle ja alueen pohjoisosien tonttien rakentamiskelpoisuudelle ml. Pasilan peruskoulu ja päiväkotit ja noin 1 200 asunnon rakentamiselle. Eteläisen Postipuiston infran suunnittelua jatketaan.

Kuninkaankolmion määrärahalla toteutetaan esirakentamista Kuninkaantammen Lammenrannan ja Kuninkaantammentien ympäristön kaava-alueilla katu- ja asuntorakentamisen edellyttämässä aikataulussa.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen määrärahalla toteutetaan uusien projektialueiden hankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa. Määrärahaan sisältyy myös uudisrakentamisen suurpiirien osalta hankkeita, jotka ylittävät talousarviokohtaan varatun määrärahan, mutta ovat välttämättömiä asunto- ja työpaikkatuotannon edistämiseksi.

Malmin entisen lentokentän alueen suunnittelua jatketaan ja määrärahalla käynnistetään ensimmäisen asemakaava-alueen Nallenrinteen esirakentamiseen ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saamiseen liittyviä toimenpiteitä, kuten maakaasun runkoputken siirto, joka on edellytysinvestointi katu- ja asuntorakentamisen käynnistämiseksi sekä Nallenrinteen että Lentoasemankorttelien asemakaava-alueilla. Lisäksi valmistellaan tilapäisen lumenvastaanottoapaikan toteuttamista Nallenrinteen alueella asuntorakentamisen esteenä olevan lumenvastaanottoapaikan tilalle sekä rakentamislogistiikkaa ja muuta väliaikaiskäyttöä palvelevia reittiyhteyksiä.

8 01 03 Esirakentaminen, täyttötöet, rakentamiskelpoiseksi saattaminen, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

8 01 03 01 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöönotto ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen

Tonttien ja muiden kuin projektialueiden esirakentamiseen on vuodelle 2021 varattu yhteensä 26 milj. euroa. Tonttien ja muiden kuin projektialueiden rakentamiskelpoiseksi saattamiseen varattua määrärahaa käytetään pilaantuneiden maiden puhdistamiseen, johtosiirtoihin, rakennusten purkuun ja muuhun esirakentamiseen. Merkittävimmät tiedossa olevat kohteet ovat Marian kasvuyrityskampuksen kehittämiseen liittyvät esirakennustyöt ja Hakaniemen huoltopihan, Hakaniemi-Merihaka alueen sekä Raide-Jokeriin liittyvien hankkeiden esirakentaminen. Lisäksi vuonna 2021 on käynnistymässä useiden yksittäisten asuntotonttien tai -korttelien vaatimia maaperän kunnostuksia ja johtosiirtoja.

8 01 03 02 Täydennysrakennuskorvaukset ja korvausinvestoinnit

Talousarviokohta esitetään lakkautettavaksi yhdistämällä täydennysrakentamiskorvaukset maksettaviksi maanhankinta- määrärahoista talousarviokohdasta 8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset.

(Liitteet 5 ja 6)

802 Rakennukset

Talonrakennusinvestointeihin vuodelle 2021 on varattu yhteensä 271 miljoonaa euroa, josta uudis- ja lisärakennushankkeisiin ja niiden suunnitteluun on varattu 144 miljoonaa euroa sekä korjaushankkeisiin ja niiden suunnitteluun 127 miljoonaa euroa.

Investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa uudishankkeitaan myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Merkittävimmät vuokrahankkeet ovat Suuntimopuiston monitoimitalo, Resson peruskoulun ja lukion lisätilat, Maatullin ala-asteen ja päiväkodin korvaava uudisrakennus sekä Luonnontiedelukio.

Ruoantuotantolaitos, Laakson yhteissairaala, Kampin terveys- ja hyvinvointikeskus, Haagan ja Malmin perhekeskukset ja terveys- ja hyvinvointikeskukset sekä Stadin ammattiopiston Roihupellon ja Myllypuron kampuksen tulevat tilat suunnitellaan rahoitettavaksi investointiohjelman ulkopuolelta. Myös Suutarila-Siltämäki-alueen koulu- ja päiväkotihankkeet suunnitellaan toteutettavaksi käyttäen vaihtoehtoista toteutus- ja rahoitusmuotoa.

Uudis- ja lisärakennushankkeet, kylkn käytettäväksi (8 02 01)

Uudisrakentamisen pääpaino on uusien alueiden palvelurakennusten ja olemassa olevia rakennuksia korvaavien uudisrakennusten toteuttamisessa. Talousarviovuoden 2021 merkittävimmät rakentamistapahtumissa olevat uudisrakennushankkeet ovat Pakilan koulujen ja päiväkotien allianssihanke, Puotilan ala-asteen, Vuosaaren lukion ja Helsingin kielilukion korvaavat uudisrakennukset, Mäkelänrinteen lukion laajennus ja perusparannus, Oulunkylän ala-asteen laajennus ja C-osan korvaava tila, Pirkkolan korvaava jäähalli ja Hyvösen lastenkodin korvaava uudisrakennus sekä lasten päiväkodit Kukkaniitty ja Vaapukka.

Suunnitteluvaiheessa on myös lukuisia merkittäviä uudisrakennushankkeita mm. Keski-Pasilan peruskoulu ja päiväkoti, Kottby grundskolan korvaava uudisrakennus, Kruunuvuorenrannan keskuskoulu, Merilahden peruskoulun ja päiväkodin korvaava uudisrakennus, ja Vartiokylän ala-asteen korvaava uudisrakennus.

Korjaushankkeet, kylkn käytettäväksi (8 02 02)

Korjausrakentamisen ohjelmoinnin lähtökohtana on kaikkien toimitilojen, erityisesti koulurakennusten ja päiväkotien käyttökelpoisuuden, terveellisyden ja turvallisuuden varmistaminen. Vuonna 2021 korjausrakentamiseen investointitaso on 127 miljoonaa euroa. Uudisrakentamisesta 92 miljoonaa euroa on korvaavaa uudisrakentamista, eli talousarviovuonna 2021 käytetään yhteensä 219 miljoonaa euroa rakennusten korjausvelan hillitsemiseen.

Talousarviovuoden 2021 merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat korjaushankkeet ovat Etu-Töölön lukion, Kallion ala-asteen, Kallion lukion, Käpylän peruskoulun Väinölä-rakennuksen, Lauttasaaren ala-asteen, Pohjois-Haagan ala-asteen ja Hakaniemen kauppahallin perusparannukset.

Suunnitteluvaiheessa on myös lukuisia korjaushankkeita mm. Gymnasiet Lärkanin ja Hoplaxskolanin, Kallion ala-asteen koulun, Käpylän peruskoulun Untamo-rakennus, Maunulan ala-asteen, Pihlajiston ala-asteen, Taivallahden peruskoulun, Töölön kisahallin ja Finlandiatalon perusparannukset.

Kohdennettujen hankkeiden lisäksi vuodelle 2021 kohdentamattomiin korjaushankkeisiin on varattu 20 miljoonaa euroa ja kestävä kehityksen investointeihin 2 miljoonaa euroa sisältäen aurinkosähkön lisäämisen. Kohdentamattomia määrärahoja käytetään rakennusosien ja laitteiden ennakoihin korjauksiin, vaurioituneiden tilojen korjaamiseen, jotta tilat voitaisiin pitää käyttökunnossa ja välttätisiin lisävaurioita sekä välttämättömiin toiminnallisiin muutostöihin palveluverkkoa kehitettäessä.

(Liitteet 7 ja 8)

803 Kadut ja liikenneväylät

Katu- ja liikenneväylähankkeisiin on talousarviossa varattu vuodelle 2021 yhteensä 156,4 milj. euroa, joka on noin n. 5 % enemmän kuin vuoden 2020 talousarviomääräraha 148,7 milj. euroa. Osa talousarviomäärärahoista on osoitettu kaupunginhallituksen käytettäväksi. Määrärahan käyttö on esitetty määräraha- ja kohdekohtaisesti liitteessä olevissa taulukoissa (Liitteet 9 ja 10).

8 03 01 Uudisrakentaminen, perusparantaminen ja muut investoinnit, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

Uudisrakentamiseen, perusparantamiseen sekä muihin investointeihin on talousarviossa varattu 76,6 milj. euroa.

		TA 2020	TAE 2021	TUBU 2021
		*1000 eur	*1000 eur	*1000 eur
803	Kadut ja liikenneväylät	148 660	137 000	156 400
80301	Uudisrakentaminen ja perusparantaminen sekä muut investoinnit, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	75 600	69 100	76 600
8030101	Uudisrakentaminen	19 400	20 400	26 900
8030102	Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt	52 600	45 700	46 700
8030103	Muut investoinnit	3 600	3 000	3 000
80302	Projektialueiden kadut kaupunginhallituksen käytettäväksi	72 060	66 000	77 900
8030201	Kamppi-Töölönlahti	5 100	200	200
8030202	Länsisatama	18 000	11 600	16 100
8030203	Kalasadama	10 100	10 900	11 400
8030204	Kruunuvuorenranta	6 350	14 000	17 000
8030205	Pasila	22 490	17 000	19 000
8030206	Kuninkaankolmio	2 800	1 800	1 800
8030207	Kruunusillat	5 400	8 900	10 800
8030208	Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen	1 120	0	0
8030209	Malmi	700	1 600	1 600
80303	Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa, kaupunginhallituksen käytettäväksi	1 000	1 900	1 900

8 03 01 01 Uudisrakentaminen

Katujen uudisrakentamiseen on talousarviossa vuodelle 2021 varattu määrärahaa 26,9 milj. euroa.

Uudisrakentamisen määräraha käytetään asuntotuotannon edellyttämien katujen rakentamiseen suurpiirien alueella. Merkittäviä uudisrakentamiskohteita vuonna 2021 ovat mm. Koskelan sairaalan alue, Käskynhaltijantien alue, Fallkullan kiilan alue, Työnjohtajankadun kortteleiden alue, Mosaiikkikuja- ja raitti sekä Kruunusiltojen toteuttamiseen liittyvät katuhankkeet Hakaniemessä. Uudisrakentaminen sisältää myös tarvittavat katujen ulkovalaistus- ja liikennevaloinvestoinnit. Talousarviokohdalle ei ole varattu määrärahaa melusteiden toteuttamiseen vuodelle 2021.

8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt

Katujen perusparantamiseen ja liikennejärjestelyihin on talousarviossa vuodelle 2021 varattu määrärahaa 46,7 milj. euroa.

Vuoden 2021 merkittävimpiä **katujen peruskorjaushankkeita** ovat vuonna 2020 alkaneet ja vuodelle 2021 jatkuvat Suomenlinnan katujen peruskorjaus sekä Hietaniemenkadun pohjoispuolen koivukujan uusiminen ja jalkakäytävän kunnostus. Monia vuonna 2021 alkavaksi suunniteltujen hankkeiden aloitusta on myöhennetty. Muut katujen peruskorjaushankkeet ovat joukkoliikenteen ja pyöräilyn kehityshankkeiden tai vesihuollon (HSY) saneerauksen yhteydessä tehtäviä perusparannuksia ja vakavien rakennevaurioiden kuten painumien korjaustarpeita eri puolilla kaupunkia. Vieraslajien torjunta-asetuksen (704/2019) mukaisesti erillisenä työvaiheena vaihdetaan asetuksessa mainittuja katuistutuksissa käytettyjä kasvilajeja muihin kasvilajeihin.

Malminkartano Kannelmäki kaupunkiudistusalueella käynnistetään Kannelmäen asemanympäristön sekä Malminkartanon aseman eteläpuolen ympäristön parantamistoimenpiteiden suunnittelu. Toimenpiteillä pyritään kohentamaan ja selkeyttämään alueiden yleisilmettä ja toiminnallisuutta sekä parantamaan asemien palvelutasoa. Malmin kaupunkiudistusalueella Vanhan Helsingintien alueen suunnittelua jatketaan. Mellunkylän kaupunkiudistusalueella Kontulan keskuksen Keinulaudantien korttelin ympäristön viimeistelyt valmistuvat.

Ulkovalaistuksen peruskorjaus ja liikennevalojen sekä muun telematiikan uusinta on osa katujen peruskorjausta. Vuonna 2021 toteutetaan Senaatintorin valaistuksen uusiminen sekä Itäväylän valaisinpylväiden uusimisia. Lisäksi vanhoja ulkovalaisimia vaihdetaan LED-valaisimiksi joko hankkeiden peruskorjauksen yhteydessä tai erillisinä hankkeina käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Telematiikan peruskorjaus keskittyy vanhan kuparisen liikennevaloja palvelevan tietoliikenneverkon uusintaan valokuiduksi. Hanke on aloitettu vuonna 2019.

Siltojen ja muiden erikoisrakenteiden (ranta- ja tukimuurit, portaat, melusteet) peruskorjausten määrärahaehdotukseen sisältyvät peruskorjausten lisäksi myös uusittavien siltöjen investointikustannukset. Vuonna 2021 uusitaan Rajasaarensilta ja peruskorjataan Paciuksenkadun silta. Hakaniemensillan uusimisen suunnittelua jatketaan Kruunusillat -hankkeen yhteydessä.

Uudelleenpäällystys kohdistetaan vuosittain tehtävän päällystysohjelman perusteella eniten kuormitetuille pää- ja kokoojakaduille. Myös huonokuntoisten jalkakäytävien sekä jalankulun ja pyöräilyn väylien päällysteitä uusitaan.

Joukkoliikenteen kehittämisen määrärahalla varaudutaan parantamaan joukkoliikennejärjestelmää ja sen luotettavuutta HSL:n Helsingille tekemän esityksen mukaisesti. Vuonna 2021 toteutetaan liittymä- ja pysäkkijärjestelyitä runkolinjalla 570 (Mellunmäki-Tikkurila) sekä varaudutaan sähköbussiliikenteen käynnistymiseen linjoilla 18, 39 ja 40. Nauvontien katusuunnittelu mahdollistaa oikea-aikaisen raideyhteyden Ruskeasuon tulevalle raitiovaunuvarikolle.

Liikennejärjestelyhankkeisiin osoitettu määräraha kohdistetaan erityisesti turvallisuutta edistäviin liittymä-, risteys- ja kaistajärjestelyihin, jotka tukevat myös joukko- ja muun liikenteen sujuvuutta. Määrärahassa varaudutaan myös älyliikenteen järjestelmien sekä opasteiden kehittämiseen. Vuonna 2020 aloitettua automaattisten nopeusvalvontapisteiden asennusta kaduille jatketaan. Uuden tieliikennelain mukaisia liikennemerkinmuutoksia tehdään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Liikennejärjestelyihin sisältyy myös Raide-Jokerin ja Kruunusiltojen -raidehankkeen osalta sellaisia katu ympäristön muutoshankkeita (ns. liittyviä hankkeita), jotka eivät aiheudu raitiotien rakentamisesta, mutta on välttämätöntä suunnitella ja toteuttaa samanaikaisesti raidehankkeiden kanssa.

Pyöräilyn ja jalankulun väyliin osoitettu määräraha käytetään pyöräliikenteen tavoiteverkon toteuttamiseen sekä baanaverkon laajentamiseen eri puolilla kaupunkia joko erillisinä hankkeina tai raidehankkeiden yhteydessä. Vuonna 2021 suurimmat investoinnit kohdistuvat Kansalaistori-Kaisaniemi pääradan alikulkukäytävän (Kaisantunneli) ja Caloniuksenkatu - Runeberginkatu - Helsinginkatu (CRH) -urakoihin. Lisäksi määrärahalla toteutetaan Raide-Jokeriin kuulumattomia, mutta Raide-Jokeriin kiinteästi liittyviä jalankulkua ja pyöräilyä parantavia hankkeita.

8 03 01 03 Muut investoinnit

Muihin investointeihin on talousarviossa vuodelle 2021 varattu määrärahaa 3,0 milj. euroa.

Muut investoinnit ovat kadunpidon tukipalvelujen tai muita yleisten alueiden vaatimia investointeja. **Täytemaan vastaanotto- paikkojen** määräraha käytetään kaivumaiden hyödyntämishankkeen mukaisesti maa-ainesten hyötykäyttö- ja vastaanotto paikkojen toteuttamiseen.

Lumen vastaanotto paikkojen ja hiekkasiilojen investointimäärärahoilla kehitetään lumen lähivastanottojärjestelyjä ja nykyisiä vastaanotto paikkoja sekä nykyisten hiekoitussepin varastosilojen ja suolavarastojen perusparannuksia.

Yleisten käymälöiden rakentamisen määräraha käytetään uusittavien käymälöiden vaatiman kunnallistekniikan rakentamiseen ja perustamistöihin. Vuonna 2021 toteutetaan yksi uusi yleinen käymäläyksikkö.

Ranta-alueiden kunnostuksen määrärahalla toteutetaan Pikku-Huopalahdessa Haaganpuron padon purku, suunnitellaan Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostus sekä varaudutaan toteuttamaan Uudenmaan Ely-keskuksen laatiman rannikkoalueen tulvariskikartoituksen mukaisia muita kohteita. Mustapuron hulevesitulvien estämiseksi puron varrelle suunnitellaan hulevesien viivytysratkaisuja. Merellisen strategian mukaisia hankkeita peruskorjataan käytettävissä olevan määrärahan mukaan.

8 03 02 Projektialueiden kadut, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Projektialueiden katuihin on kaupunginhallituksen käyttöön talousarviossa vuodelle 2021 osoitettu 77,9 milj. euroa. Projektialueiden kadut -alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien talousarviomäärärahat. Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käytön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Vuoden 2021 määräraha mahdollistaa Kruunusillat-hankkeen toteutuksen aloituksen sekä asuntotuotannon edellyttämiä katuja Kalasataman, Jätkäsaaren, Pasilan ja Kruunuvuorenrannan alueilla. Esitetyillä määrärahoilla rakennetaan jo sidotut Pasilan Radiokadun raitiotielinjan 9 jatko ja Jätkäsaaren Atlantinsilta.

Kalasataman ja Pasilan välisen raitiotiehankekehitysvaihe jatkuu, ja vuonna 2021 hankkeen toteutus on mahdollista käynnistää liittyvien hankkeiden toteutuksella Kalasatamassa.

8 03 03 Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Yhteishankkeisiin väyläviraston kanssa on kaupunginhallituksen käyttöön talousarviossa vuodelle 2021 esitetty 1,9 milj. euroa.

Merkittävimmät vuoden 2021 kohteet ovat rakennussuunnitelmien laadinta Kehä I/Myllypuron sekä Hämeenlinnanväylä/Kuninkaantammen eritasoliittymiin. Melusteiden osalta varaudutaan Tuusulanväylän meluesteen suunnitteluun Torpparinmäen kohdalla. Lisäksi määrärahalla varaudutaan osallistumaan kaupungin maksuosuudella muihin yhteishankkeisiin ja selvityksiin.

804 Puistot ja liikunta-alueet

Puisto- ja liikunta-aluehankkeisiin on talousarviossa varattu vuodelle 2021 yhteensä 26,2 milj. euroa, joka on n. 25 % vähemmän kuin vuonna 2020 ollut määräraha 34,82 milj. euroa. Määrärahan käyttö on esitetty määräraha- ja kohdekohtaisesti liitteinä olevissa taulukoissa. (Liitteet 11 ja 12).

		TA 2020 *1000 eur	TAE 2021 *1000 eur	TUBU 2021 *1000 eur
804	Puistot ja liikunta-alueet	34 820	23 200	26 200
80401	Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	25 600	16 100	19 100
8040101	Uudet puistot ja puistojen peruskorjaukset	14 200	10 100	10 100
8040102	Liikuntapaikat- ja ulkoilalueet	11 400	6 000	9 000
80402	Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet, kaupunginhallituksen käytettäväksi	9 220	7 100	7 100
8040201	Kamppi-Töölönlahti-alueen puistot	0	0	0
8040202	Länsisataman puistot ja liikunta-alueet	4 600	2 500	2 500
8040203	Kalasataman puistot ja liikunta-alueet	1 120	1 000	1 000
8040204	Kruunuvuorenrannan puistot ja liikunta-alueet	900	1 000	1 000
8040205	Pasilan puistot	900	1 000	1 000
8040206	Kuninkaankolmion puistot	1 100	1 000	1 000
8040209	Malmin puistot	600	600	600

8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Puistoihin ja liikunta-alueisiin on talousarviossa varattu 19,1 milj. euroa. Määrärahalta toteutetaan uusia puistoja ja liikunta-alueita sekä peruskorjataan puistoja ja liikunta-alueita.

8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus

Puistojen osalta määrärahan käyttö kohdistuu uusien asuntoalueiden edellyttämien puistojen toteutukseen. Peruskorjauksen osalta pääpaino kohdistuu rakennettujen puistojen ja leikkipuistojen välttämättömiin käyttökelpoisuuden edellyttämiin peruskorjauksiin suurpiirien alueella. Uudiskohteista kuntoporrashjelman 2020–2030 mukaisten kohteiden sekä Kirsikkapuiston toteuttamista jatketaan. Peruskorjattavista puistoista Piperin puiston, Itsenäisyydenpuiston, Maatullinpuiston, leikkipuisto Traktorin, leikkipuisto Iso-Antin sekä Brahenpuiston peruskorjaus jatkuu. Lisäksi toteutetaan luonnonsuojelualuiden hankkeita, jotka parantavat virkistymismahdollisuuksia mm. Viikki-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueella.

Merellisen Helsingin strategiaa edistäviä puistohankkeita vuonna 2021 ovat mm. Vasikkasaaren puistosuunnittelu sekä raitti- ja vesihuoltoverkoston suunnittelu, Idän rantareitin opastuksen toteutus sekä Länsiulapanniemen rantareitin toteutus.

Kaupunkiuudistusalueella Malminkartano Kannelmäki alueella toteutetaan Malminkartanon kuntoportaat sekä käynnistetään Leikkipuisto Trumpetin peruskorjauksen suunnittelu. Malmin kaupunkiuudistusalueella leikkipuisto Traktorin peruskorjaus ja leikkipuisto Filpuksen suunnittelu jatkuu. Mellunmäen kaupunkiuudistusalueella leikkipuisto Mellunmäen ja läheisen virkistysalueen kuntoilupisteen sekä Kivikon frisbeegolf- radan suunnittelu jatkuu.

8 04 01 01 Liikuntapaikat ja ulkoilualueet

Liikuntapaikkojen ja ulkoilualueiden osalta määrärahan käyttö kohdistuu pääosin rakennettujen liikuntapaikkojen ja ulkoilualueiden välttämättömiin käyttökelpoisuuden edellyttämiin peruskorjauksiin. Uusia liikuntapaikkoja ja ulkoilualueinvestointeja toteutetaan asuntotuotannon edellytysten mukaisesti.

Tekonurmikenttien (mm. Brahen tekojään jäädytysputkiston ja pinnan korjaus) ja Uimastadionin vaihteelliset peruskorjaukset jatkuvat. Siltamäen nurmikentän, Roihuvuoren liikuntapuiston pesäpallokentän sekä Johanneksenpuiston kentän peruskorjaukset käynnistyvät. Peruskorjauksen yhteydessä Johanneksenpuiston kentälle toteutetaan hiekkatekonurmipinta sekä tekojäädytysmahdollisuus. Uimarannoista Hietarannan uimarantaa sekä Pirkkolan Plottia peruskorjataan. Liikuntapaikkojen ja ulkoilualueiden hankkeet on priorisoitu yhteistyössä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden kanssa.

Liikuntapaikoista ja ulkoilualueista merellisen Helsingin strategiaa tukevia hankkeita ovat mm. laitureiden uusimiset sekä Kotisatama-hanke.

8 04 02 Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Projektialueiden puistoihin ja liikunta-alueisiin on talousarviossa varattu yhteensä 7,1 milj. euroa. Määrärahalta toteutetaan asuntotuotannon edellyttämiä puisto- ja liikunta-aluehankkeita aluerakentamisen projektialueilla (mm. Loviseholminpuisto, Nallenrinteenpuisto, Hyväntoivonpuisto ja Jätkäsaaren liikuntapuisto).

Osallisuusrahasto

Lähiöprojekti on lakkautettu ja tilalle on perustettu osallisuusrahasto. Osallistavan budjetoinnin kautta katu-, puisto- ja liikunta-alueinvestointeihin saattaa olla mahdollista saada kaupunginhallituksen päätöksellä osallisuusrahastosta hankekohtaista erillishankekohtaisesta rahoitusta.

805 Irtaimen omaisuuden perushankinta

Talousarvioehdotuksessa on käytettävissä vuodelle 2021 irtaimen omaisuuden määrärahaa 3,6 milj. euroa. Koronan talousvaikeuksien osuus vuoteen 2020 nähden on -2 milj. €. Tämän vuoksi määrärahaa on priorisoitava lainsäädännön vaatimiin muutoksiin, valtakunnallisiin kehittämishankkeisiin ja toiminnan jatkuvuuden kannalta kriittisiin hankkeisiin. Uusia suunniteltuja ICT-hankkeita ei voida tässä vaiheessa käynnistää, ellei siirtomäärärahaa ole mahdollista saada käyttöön. Lisäksi joidenkin hankkeiden osalta tärkeäksi katsottuja kehityskohteita joudutaan mahdollisesti rahoittamaan käyttömenoista, tapauskohtaisesti tarkasteltuna.

	TA 2020	TAE 2021	TUBU 2021
	*1 000 eur	*1 000 eur	*1 000 eur
805 Irtaimen omaisuuden perushankinta Kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	14 299	5 300	3 615
80503 Kaupunkiympäristön toimiala	14 299	5 300	3 615
8050302 Tietotekniikkahankinnat	13 645	4 995	3 400
8050303 Muut hankinnat	654	305	215

(Liite 13)

806 Arvopaperit

HITAS-osakkeiden hankkiminen, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi (80601)

	TA 2020	TAE 2021	TUBU 2021
	*1 000 eur	*1 000 eur	*1 000 eur
806 Arvopaperit	1 000	1 000	1 000
8 06 01 Hitas osakkeiden ostot, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	1 000	1 000	1 000

807 Muu pääomatalous

Vuonna 2021 kiinteistöjä ja osakehuoneistoja arvioidaan myytävän noin 10 milj. eurolla, josta muuhun pääomatalouteen kirjataan tasearvon mukaiset 3 milj. euroa. Erotuksena syntyvät myyntivoitot kirjataan talousarviokohtaan Kaupunkirakenne.

Myytävät kohteet ovat pääosin pienrakennuksia tai kohteita, joissa palvelutuotanto on loppunut. Myyntikohteiden valinnan lähtökohdiana on korjausvelan ja korjaustarpeen sekä ylläpitokustannusten pienentäminen ottaen huomioon myös kohteista mahdollisesti saatavat vuokraustuotot.

Väestönsuojakorvauksia arvioidaan perittävän 0,1 milj. euroa.

	TA 2020	TAE 2021	TUBU 2021
	*1 000 eur	*1 000 eur	*1 000 eur
807 Muu pääomatalous	133 100	3 100	3 100
80751 Rakennusten ja osakkeiden myyntitulot	133 000	3 000	3 000
80753 Väestönsuojakorvaukset	100	100	100

(Liite 14, Investointien yhteenvetotaulukko)

LIITTEET

- Liite 2, Käyttötaloustaulukot (sis. avustukset sekä tuet ja maksusuudet)
- Liite 3, Sitovat ja muut toiminnalliset tavoitteet talousarviokohdittain
- Liite 4, Suoritteet ja tunnusluvut talousarviokohdittain
- Liite 5, Hankeohjelma Esirakentaminen kylk 2021
- Liite 6, Hankeohjelma Projektialueiden esirakentaminen kh 2021
- Liite 7, Hankeohjelma Rakennukset 2021–2030
- Liite 8, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset 2021–2030
- Liite 9, Hankeohjelma Kadut- ja liikenneväylät kylk 2021
- Liite 10, Hankeohjelma Projektialueiden kadut kh 2021
- Liite 11, Hankeohjelma Puistot- ja liikunta-alueet kylk 2021
- Liite 12, Hankeohjelma Projektialueiden puistot- ja liikunta-alueet kh 2021
- Liite 13, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2021–2030
- Liite 14, Investointien yhteenvetotaulukko
- Liite 15, Kymppijärjestelyneuvottelukunnan lausunto Kaupunkiympäristön toimialan toimintasuunnitelmasta ja tulosbudjetista vuodelle 2021